

7. 1985 97. ÅRG.

Løssalg kr. 13

STAV OLAV

Redaksjonelt

Jubiléer uten jubel

Kjell Arild Pollestad, s. 1

Intervju med kardinal Simonis

Pål Kolstø, s. 5

Vladimir Solovjov på norsk

Borghild Gundersen, s. 9

Symboler - Inkarnasjon - Liturgi

Randi Christensen, s. 12

Kirkekaffe og bokprat

Tilbakeblikk, s. 14

Den nordiske bispekonferanse 25 år

OLAV

Jubiléer uten jubel

Man skal være varsom med å la seg redigere av jubileumsprinsippet - fortiden kan lett ta overhånd. Men enkelte jubiléer - eller kanskje de heller bør kalles årsmarkeringer i denne sammenheng - er i særlig grad både minneverdige og aktuelle.

Først en 10-års markering. I sommer er det ti år siden statsledere fra 35 land i Europa og Nord-Amerika undertegnet Helsingforsavtalen - et dokument som blant annet forplikter underskriverne til å overholde elementære menneskerettigheter som «tankens samvittighetens, religionens eller troens frihet for alle uten hensyn til rase, kjønn, språk eller religion.»

Avtalen er intet juridisk bindende dokument, men det innebærer - som daværende statsminister Trygve Bratteli sa - «en høytidelig forpliktelse for våre stater til seg i mellom å leve etter visse grunnleggende politiske og folkerettslige prinsipper.» En slags

«kors-på-halsen» mellom landene - for å bruke barns noe enklere ord.

La oss holde oss til barns uttrykksmåte en liten stund. De har nemlig noe de kaller julekors: et hemmelig tegn som gjør avgitte løfter usforpliktende. Altså - fritt fram for løstebrytere!

Også stater imellom - og innen de enkelte land - synes bruken av julekors å være kjent. I hvert fall er historien noe nær smekk full av høytidelig underskrevne traktater og avtaler som - når det kom til stykke - ikke var verd det papir de var skrevet på. Helsingforsavtalen aspirer til innlemmelse i denne æreløse rekke av ikke overholdte avtaler. Både når det gjelder tankens og troens frihet synes det nokså grovt av underskrivere fra øst. Og ikke nok med det: de såkalte Helsingforskomitéene, uavhengige grupper som skulle holde øye med at bestemmelsene ble etterlevet i de østlige land, er stort sett gått i oppløsning av den enkle grunn at medlemmene er havnet i fangeleirer og fengsler, noen med langtidsdommer.

Også i andre deler av verden trækker man på elementære menneskerettigheter som på fjorgammelt løv. Noen steder gjøres det så ettertrykkelig at man begynner å tvile på om ny vekst er mulig.

En 5-årsmarkering føyer seg inn i denne trækkingen: den 24. mars i år var det fem år siden erkebiskop Oscar Romero ble skutt ned av staltlig leiede mordere mens han leste mes-

sen. Også han et offer for de krefter som - med og uten julekors - forgriper seg på menneskers rett til å tro og til å leve sin tro.

På bakgrunn av disse par jubiléer uten jubel - og de magre kår menneskerettigheten har i store deler av verden - blir pavens omstridte besøk nylig i Nederland likevel et lyspunkt - til tross for at både jubelen og massene uteble. Her fikk i hvert fall en viss opposisjon komme til orde selv om det ikke var fritt fram for alle meningsnyanser.

Men ingen nederlendere behøver frykte for liv og frihet på grunn av sin protest mot det de oppfatter som tvang og mangel på forståelse fra Romas side. Selv ikke de som i sine protester og slagord beveget seg langt over mot det som vel kan kalles usaklig og respektløst. Også der friheten råder, vil noen misbruke den - til å ta seg friheter. Men det er tross alt et mindre onde enn at man «tar» selve friheten og gjør kort prosess med dens talsmenn og voktere.

Plikt og forpliktelse er to sider av samme sak, og i forlengelse av yttings- og trosfrihet ligger forpliktelsen til å lytte til den annen part. Det var å håpe at de ulike partene i konfrontasjonen i Nederland tok seg tid til å lytte, og ikke var så opptatt av egne problemer og eget budskap at de ikke hørte annet enn sin egen stemme.

Denslags «enstemmighet» er nemlig en lite fruktbar bruk av yttingsfriheten.

KALL MEG AD

Kardinal Adriaan Simonis intervjuet av Kjell Arild Pollestad 1

Pavens besøk i Nederland var imøtesett med stor spenning. Flertallet av de hollandske katolikker var visstnok imot at han overhode skulle komme, og da han endelig kom, var jubelen temmelig beskjeden, og begeistringen ganske forbeholden. I Amsterdam var der hengt opp plakater som lovet 15.000 gylden til den som greidde å ta livet av paven. . .

Roma, som gjennom paven representerer de tradisjonelle normer for kristen tro og moral, var ikke velkommen til Amsterdam, den by som mer enn noen annen er blitt et symbol og et fristed for bruddet med disse samme normer. Den romerske nøkkel føles som en brutal sigd for mange av Amsterdams farvesprakende tulipaner. Og de toneangivende kretser innenfor den hollandske katolisisme - særlig de som dominerer masse-mediene - har massivt tatt tulipanenes parti mot nøkkelen.

Likevel forløp pavebesøket bedre enn man hadde ventet, og - til mediens skuffelse - uten nevneverdig dramatik. Biskop John W. Gran representerte den nordiske bispekonferanse under besøket og fulgte begivenhetene på nært hold. Jeg traff ham dagen etter

hjemkomsten, og han kunne fortelle at paven var meget tilfreds, og kardinal Simonis svært lettet. Særlig vellykket hadde pavens møte med de unge vært, og det gjorde utvilsomt et sterkt inntrykk at han holdt alle sine taler på et etter sigende utmerket nederlandsk. I motsetning til hva mange hadde fryktet, talte han også rett på sak om de problemer som har skapt mistillit mellom pavestolen og mange nederlandske katolikker.

Pavens vert under besøket i Nederland var erkebiskopen av Utrecht, Adriaan J. Simonis, som i det siste konsistorium også ble utnevnt til kardinal. I fjor sommer tilbragte han sin ferie i Norge. Han var nok allerede da ganske bekymret for hvordan det ville gå med pavebesøket i Nederland, men med respekt for hans ferie lot jeg det temaet ligge.

Hvorfor ville han feriere i Norge?

- Jeg hadde hørt mye om Norge, men jeg hadde ingen forestillinger om at landet var så vakkert. Det er helt forskjellig fra alle de vest-europeiske land jeg har besøkt. Jeg ønsket samtidig å hilse på de mange nederlandske prester og søstre som har sitt virke her i landet.

Erkebiskopens bakgrunn er hva man må kalle erkekatolsk. Han ble født i Lisse i 1931 og vokste opp i en søskenflokk som kunne bemanne et helt fotball-lag: syv søstre og fire brødre. Simonis ble presteviet i 1957, studerte siden nærmere syv år i Roma og Jerusalem, og arbeidet som kapellan både i sogn og på sykehus inntil han i 1970 ble utnevnt til biskop av Rotterdam. Utnevnelsen vakte strid i Nederland, og biskop Simonis har fått god trening i å være omstridt. Mindre strid

Kirken i allianse med fotballklubber i England

Kirken burde begynne å samarbeide med fotballklubber for å hindre at tilskuere begår hærverk på fotballkamper! Dette forslaget ble satt frem i en rapport om tribunevold som Den angelikanske kirkes komité for sosialt ansvar har utarbeidet, skriver Church

Times. Rapporten legger stor vekt på den positive innflytelse kristne organisasjoner kan ha på unge mennesker, og mener at menighetene må begynne å arbeide blant unge «fotball-fans». Det er vårt inntrykk, heter det i rapporten, at fotball spiller en viktig rolle i de unges fritid. Selv om enkelte av medlemmene i kommisjonen innrømmer at de ofte ber for «sitt» fotballag, var det ingen som hadde noe fasitsvar på hvordan man

skal bli kvitt tribunevolden som har spredd seg på fotballstadioner over hele England den siste tiden.

Kirken har vært arnested for mange fotballklubber i England. Den best kjente av disse er trolig Southampton fotballklubb. Opprinnelig het den St. Mary's klubb. Til tross for «bruddet» med kirken er oppnavnet på spillerne på laget fortsatt «The Saints.»

NØP

2

ble det ikke da han i 1983 etterfulgte kardinal Willebrands som erkebiskop av Utrecht og primas av Nederland.

Jeg hadde ventet meg å møte en hardbarket og myndig prelat, som var preget av å ha levet en årrekke som offer for kritikk og motstand. Intet av dette syntes imidlertid på erkebiskopen. Han så ikke engang trett ut og vennligheten virket hverken profesjonell eller klerikal. «Kall meg Ad», var noe av det første han sa, men jeg må innrømme at min beskjedne erfaring med å omgås erkebiskoper hindret meg i å følge hans anvisning på dette punkt.

- Jeg er blitt imponert over de hollandske prestene og søstrene jeg har møtt her i Norge, fortsetter erkebiskopen. De har lært å leve med en ensomhet som er fremmed for oss hollendere, så tett som vi bor. Det virker som de alle er blitt glade i sitt nye fedreland; i hvert fall har jeg ikke møtt noen som ønsket å forlate Norge. For meg har møtet med dem vært et sterkt vidnesbyrd om troens kraft: de har gitt avkall på meget, de har tilpasset seg de små forhold som den norske katolske kirke lever under, de har lært å ofre seg selv. Alt dette gjelder selvsagt

ikke bare nederlenderne, men svært mange av de katolikker jeg har møtt i Norge. Som pater Kulbach i Molde sa til meg: Det er håp for Kirken i Norge fordi det er så mange katolikker som feirer eukaristien og forsøker å leve i evangeliets ånd.

Vi sitter hos St. Franciskus Xaveriussøstrene i Stavanger, i den lille stuen hvor gamle Monsignore Sund fikk sine siste dager på denne jord. Det er søndag, og for at erkebiskopen også skulle få et inntrykk av den lutherske kirke i Norge, har vi vært til høymesse i Sta-

vanger domkirke.

- Det var to ting som gjorde inntrykk på meg i den lutherske gudstjenesten. For det første: det lave antall kirkebesøkende i forhold til det store antall dømte lutheranere. For det annet: jeg ble grepet av menighetens ærefrykt og fromhet, og siden jeg ikke forstod så meget av det som ble sagt, benyttet jeg tiden til å be for de kristnes enhet. Kristus formaner oss uttrykkelig til å være ett, og det er derfor gledelig å konstatere at det også i Norge er en forholdsvis åpen forbindelse mellom lutheranere og katolikker, og at det hersker en sunn økumenisk ånd. Det er et oppløftende tegn at mange lengter etter kristen enhet, uten å lage kompromisser eller se bort fra vanskelighetene. Veien er lang til enheten, men dersom vi prøver å være åpne for hverandre, vil enheten komme som en gave fra Guds Ånd. Jeg vil ellers tilføye at man i Norge får følelsen av å være i et kristent land, noe som f.eks. kommer til uttrykk ved at det i bygninger og reguleringer er tatt særlige hensyn til de funksjonshemmede. Det er et tegn på kristen ånd, og langt fra så selvsagt som dere kanskje tror.

- Skal vi kanskje vende oppmerk-

NORAD med støtte til bibel-prosjekt?

Norske u-hjelpsmidler kan komme til å støtte leseopplæringsprosjekter som nasjonale bibelselskap og stallige myndigheter samarbeider om i utviklingsland, melder Kirkens Informasjonstjeneste. Det er Det Norske Bibelselskap, som lenge har støttet slike kampanjer,

som har søkt Departementet for utviklingshjelp om dette.

Direktoratet for utviklingshjelp, NORAD, har i prinsippet reagert positivt på et treårig pilotprosjekt på dette feltet, med Bibelselskapet som norsk partner. Imidlertid gjenstår en del detaljer før en avtale kan undertegnes . . .

I utviklingsland er det stort sett en fremmed problemstilling å se dette som uakseptabel religiøs propaganda. Dessuten er det ikke bare kirkene som satser på materiale til leseopplæringskampanjer. I Afrika er for eksempel også islam i ferd med å øke innsatsen på dette feltet.

NATIONEN

somheten mot kirken i Nederland?

- Da vil jeg først si noen ord om Kirkens plass i vår kristne tro, som på mange måter er slående. Kirken eksisterer ofte på tross av oss, som en gave fra den Hellige Ånd, for å knytte oss til Kristus. Det vakreste bilde av Kirken er at vi er Kristi legeme, at vi sammen er Guds folk. Det er og har alltid vært mange feil og synder i Kirken, noe vi alle merker i oss selv. Men likevel blir mysteriet stående: Kristus er iblant oss, i sin Kirke.

- Kriser er altså noe «normalt»?

- I likhet med kardinal Ratzinger (i boken «Kirkens fremtid») sammenligner jeg Kirkens situasjon nå med situasjonen i Frankrike under opplysningstiden. Det var også en avkristningstid, hvor mange mistet troen. Prester og ordensfolk forlot sine kall og sine klostre, erkebiskopen av Paris erklærte offentlig at han var ateist, og Fornuftens gudinne ble dyrket i Notre Dame. Bare noen årtier senere kom det imidlertid en virkelig fornyelse av troen og det åndelige liv. En slik fornyelse kommer alltid ved hjelp av noen få som søker hellighet og forsøker å leve som kristne. Dette er også det store håp for Kirken i vår egen krisetid, for der er - også i Ne-

derland - mange helt alminnelige mennesker som lever et radikalt, evangelisk og kristent liv. Det er disse som er Kirkens fremtid, slik de alltid har vært Kirkens redning. Kirken er aldri blitt reddet av biskoper og prester, men av mennesker som ville leve som katolske kristne. Tenk på Katarina av Siena! Hun gav i sin tid den virkelige impuls til fornyelse. I det hele tatt gir legfolket ofte mer imponerende eksempler på kristent liv en prester og ordensfolk. Derfor er det så livsviktig å fremheve legfolkets betydning i Kirken.

- Hvordan kan dette gjøres?

- Ved oppgaver og utfordringer. Det klareste og beste vidnesbyrd Kirken kan bringe, er mennesker som lever et radikalt evangelisk liv, og dermed vidner om sin tro. Unge mennesker bryr seg ikke lenger om troen og Kirken, sies det ofte. Men samtidig er det et faktum at mange søker en mening og et innhold i livet, og er på leting etter virkelige idealer. Dersom vi har mot til å preke de kristne idealer og forsøker å leve etter dem, vil de virke tiltrekkende, selv om de troendes antall kanskje ikke er så imponerende. Vi må tro på kjernen. For evangeliet er det ikke an-

tallet som teller, men hvete-kornet, surdeigen, det lille og beskjedne som langsomt, men sikkert gjennomsyrrer det store og tilsynelatende imponerende. Som menneske er jeg ofte pessimist, men på troens grunnplan er jeg optimist. Vi vil få oppleve at troen vil øke, og de moralske verdier igjen vinne gehør.

- Omfatter optimismen også Nederland?

- Den nederlandske krisen må ikke sees altfor isolert. Den henger sammen med den generelle avkristning i den gamle kristenhet. Hos oss begynte det med en kritikk av Kirkens autoritet, og nederlendere sier gjerne høyt det andre nøyer seg med å tenke. På det dypere plan gjelder krisen selve troen på en personlig Gud. Sansen for mysteriet er gått tapt for mange. Gud er blitt erstattet av forskjellige slags moderne avguder: status-symboler, sex. Det er også viktig å kjenne den historiske bakgrunn for tingenes tilstand i Nederland. Det har vært store spenninger mellom katolikkene og calvinistene. Et vendepunkt for katolikkene var den såkalte katolske emansipasjon i 1853, men det er først etter siste krig at den katolske befolkning har nådd en

«Gud må ha elsket nordmenn!»

«Nordmenn er hva vi kunne kalle vannbaroner», uttalte framtidforskeren Per Benterud nylig. «Vi er uhyre velsignet med rent ferskvann, som begynner å bli mangelvare bl.a. mange steder i USA. Den neste stor-

krise, tror mange.

Norge kunne ha en befolkning på over 200 millioner, og ikke bare 4, hvis det bare dreide seg om å kunne forsyne samfunnet med nok rent ferskvann!»

Benterud siterte bl.a. økonomen Galbraight, - «en fornuftig fyr» ifølge Benterud: Da

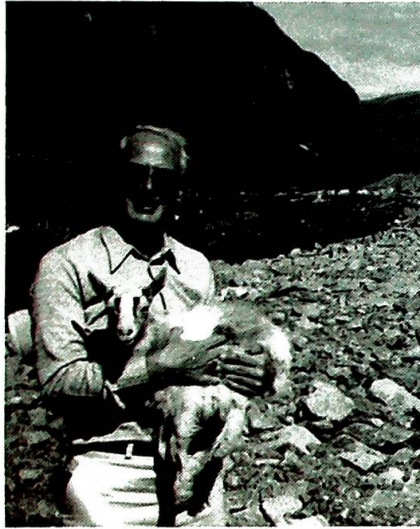
Galbraight for en tid siden fikk høre om Norges situasjon og uante ressurser, uttalte han: «Gud må ha elsket nordmenn!» Men det råder hos oss, som hos mange andre land i Vesten, - mener Benterud - «en enorm mangel på sunn fornuft. Det er egentlig velstandsproblemer vi må løse. NATIONEN

4

levestandard og en innflytelse i samfunnet som kan sammenlignes med protestantenes. Gjennom vår historie har de vært både fattige og undertrykket. Dette gjorde den hollandske katolisisme militant og ensidig: vi ble mer romerske enn paven. Så kom reaksjonen: pendelen slo over, og vi ble anti-romerske. Den calvinistiske rigorisme preger oss alle; det er alltid et «enten-eller» i stedet for det katolske «både-og». Stadig flere begynner å innse at posisjonene har vært for låst, og at vi må lære å se begge sider. Jeg håper krisen i den nederlandske kirke kan overvinnes blant annet ved hjelp av sunn fornuft. Da vil vi også gjenoppdage betydningen av autoritet i Kirken. Den er nødvendig for enheten.

- Er også biskopene splittet?

- Mange har talt om splittelse blant de nederlandske biskoper. En slik splittelse finnes ikke når det gjelder troen: Vi er alle romerske katolikker! Derimot ser vi noe forskjellig på den krisen kirken gjennomlever - og dermed også på terapien. Uenigheten gjelder altså ikke troen, men måten vi skal formidle troen på. Det er som når man i en familie er uenig om hvordan man best skal nå de felles mål man har satt seg.

Erkebiskopen i Nordfjord.

Erkebiskop Simonis kan best karakteriseres med et engelsk uttrykk: Han bærer hjertet på skjorteermet. Han er en ydmyk mann og har ingen høye tanker om hva han selv skal kunne gjøre i en vanskelig situasjon. Politikk er det muligst kunst, men den nederlandske primas er ingen politiker. Han søker å gi et lite bidrag til det umuligst kunst: å forvandle splittelse til enhet. Men han vet at det til syvende og sist bare er Guds Hellige Ånd som kan ordne den sak - når og slik Han vil. I mellomtiden ber erkebiskopen sine bønner med stor fortrøstning. Sjelden har jeg møtt en så vennlig og enkel mann. Det er nesten så man får lyst til å kalle ham Ad . . .

VÅR BESTE KUNNSKAP

Tidsskriftet Dyade er nettopp kommet ut med første nummer av sin 16. årgang. Dyade har lenge hatt gode erfaringer med å utgi temanumre og har slik nådd frem til et bredt spektrum av interesserte lesere. Årets første to numre tar opp et tema som er svært sentralt og viktig for forståelsen av vår sivilisasjon: vårt vitenskapssyn! Numrene er skrevet av en av Dyades redaktører, magister Anders Lindseth, bosatt i München. I lederen til første nummer siterer han den verdenskjente vitenskapsfilosofen Sir Karl Popper, som i et foredrag uttalte: «Vi lever i en tid da irrasjonalismen igjen er kommet på mote. Derfor vil jeg begynne med å bekjenne at jeg holder vår naturvitenskapelige kunnskap for å være den beste og viktigste kunnskap vi har.» I DYADE nr. 1/85 presenteres vitenskapssynet hos den greske filosof Aristoteles, som fikk helt avgjørende betydning for vitenskapsforståelsen i vår kultur. Han delte vår kunnskap opp i ulike typer og vitenskapelige disipliner som vi idag betrakter med den største selvfølgelighet. DYADE viser hva vitenskap var i utgangspunktet, hos Aristoteles, og hvordan denne vitenskapsoppfatningen utviklet og endret seg frem til idag. I neste nummer presenteres Karl Popper, som kanskje er vår tids mest innflytelsesrike vitenskapsfilosof. Numrene har tittelen: «Vår beste kunnskap. Synet på vitenskap hos Aristoteles og Karl Popper.» og «Karl Popper: All kunnskap er gjetning.»

Polsk konvertitt

Den polske USA-ambassadør Romuald Spasikowski, som forlot sin ambassade i 1981 i forbindelse med unntagstilstanden i Polen, er nå gått over til den katolske kirke. Den tidligere ateisten ble opptatt i kirken av kardinal Kroll, erkebiskop av Philadelphia.

CATHOLIC HERALD

Erkebiskop Glemp i Roma

Den polske erkebiskop, kardinal Josef Glemp, har nylig vært i Roma og hatt samtaler med paven. Kardinal Glemp uttalte at han fremdeles håper på dialog med det polske regimet. Angående det polske landbruksprosjekt Lech Walessa har tatt initiativet til,

sa kardinalen at planene er utsatt, men ikke oppgitt.

I mellomtiden går de polske myndigheter hardt ut mot kirken som de mener motarbeider landets «lovlige myndigheter».

CATHOLIC HERALD

Russisk apokalyptikk:

Vladimir Solovjov på norsk

5

Pål Kolstø, som for tiden arbeider med en forskningsoppgave om den russisk-ortodokse kirke, presenterer her et verk av den russiske religionsfilosofen Vladimir Solovjov: «En kort fortelling om Anti-Krist».

Kolstø karakteriserer fortellingen som «en kirkelig enhetsvisjon som omfatter ikke bare katolikker og ortodokse, men også protestanter... Det er det kristne på-tross-av-alt håp som seirer, den optimistiske utviklings- og fremtidstro lider nederlag»

I sin tid tok Åsmund Brynhildsen initiativet til å få oversatt *Forelesninger om Gudsmenneskeheten* av den russiske religionsfilosofen Vladimir Solovjov til norsk. En student ved Slavisk-Baltisk institutt i Oslo ble satt i sving, men da forlaget fikk lese oversettelsen og så hvor lite salgbart dette stoffet var, ble prosjektet lagt på is. Desto mer imponerende er det at et av våre helt nye forlag - Ex Libris - sist høst var på bokmarkedet med en Solovjov-oversettelse. Dette forlaget har satset på å presentere forfatteren gjennom det visjonære verket *En kort fortelling om Anti-Krist*. Det var nok på mange måter et

lurt valg. Fortellingen er virkelig kort - ikke mer enn ca. 35 sider - og i sin form langt lettere tilgjengelig enn det meste av det Solovjov har skrevet. Den tar opp en rekke av de tema forfatteren tumlet med gjennom et helt liv - det ondes problem, menneskets stilling i forhold til Skaperen, menneskehetens og Kirkens enhet og visjonen om en ny og bedre verden. Slik kan boken tjene som en god innfallsport til resten av Solovjovs forfatterskap, og forlaget håper å kunne utgi mer av ham siden, «dersom interessen er tilstede». Det får vi håpe den er.

Boken er det siste Solovjov

fikk skrevet før han døde i 1900, bare 47 år gammel. Slik kan den oppfattes som hans «testamente», ikke minst siden den er et profetisk budskap om det 20. og 21. århundre. Likevel er det en fare for at boken lest alene vil gi et misvisende inntrykk av Solovjovs tenkning fordi den på mange måter markerer et klart brudd i forhold til hans tidligere forfatterskap, både i tankeinnhold og stemning. Problemene og spørsmålene er de samme, men svarene tildels helt nye.

Vladimir Solovjov ble født i Moskva som sønn av en berømt historiker. Han ble oppdratt til gudsfrykt, men opplevde som 14-åring en troskrise, og frem til han var 19, var han en overbevist materialist og sosialist. Under innflytelse av nihilisten Dmitrij Pisarevs skrifter begynte han å studere naturvitenskap, samtidig som han leste adskillig filosofi. Gradvis fant han tilbake til en kristen verdensanskuelse, men beholdt likefullt mange av sine tidligere overbevisninger. Han kunne f.eks. ikke få seg til å fornekte vitenskapen og mente at Kirkens tro bare kunne være sann i den grad den ikke stred mot den vitenskapelige erkjennelse. En slik filosofisk

Britisk utenriksminister i Tsjekkoslovakia

For første gang på tyve år har en britisk utenriksminister besøkt Praha. Under sine samtaler med de kommunistiske ledere understreket Sir Geoffrey Howe at menneskerettighetserklæringen fra Helsingfors 1975 ikke helt var blitt fulgt opp.

Sir Geoffrey hadde også en samtale med kardinal Frantisek Tomášek, den katolske

kirkes primas i Tsjekkoslovakia. Kardinalen uttalte senere at møtet hadde vært av stor betydning og vist at «vi ikke er glemt, - glemsel er den værste skjebne som kan ramme oss.»

Den britiske utenriksminister la hjemmeveien om Warszawa hvor han la ned blomster på graven til den myrdede pater Jerzy Popieluszko. Folk utenfor St. Stanislas Kostka kirken ropte i kor «Leve Solidaritet - Leve England.» CATHOLIC HERALD

Tsjekisk sikkerhetspoliti «gransker» katolikker

I april i år ble syv katolikker anholdt i Tsjekkoslovakia mens deres leiligheter ble ransaket av sikkerhetspolitiet som var på jakt etter kristen undergrunnslitteratur, såkalt Samizdat. Dette melder det engelske dokumentasjonssenteret Keston College. Etter å ha blitt holdt i forvaring i to døgn, ble fire av katolikkene løslatt mens tre ble arrestert i Praha.

6

og vitenskapelig holdbar forståelse av kristendommen satte han seg fore å utarbeide. Videre mente han at Kirken bare var tro mot sitt kall dersom den forsøkte å gjennomsyre menneskenes samfunn med Guds «pravda» som er sannhet og sosial rettferdighet i ett. Han holder altså fast ved den sosialistiske visjonen om En ny jord, men legger nå til at den bare kan komme istand dersom den sammenholdes med visjonen om En ny himmel.

Mot dette målet, mente han, streber hele Guds skapning, bevisst eller ubevisst. Alt søker tilbake til den tapte enhet, det uorganiske såvel som det organiske liv, dyrene såvel som menneskene, de ikke-kristne og anti-kristne såvel som de kristne. Slik inkluderer han både naturen og den sekulære kultur i Guds frelsesplan. Den langsomme kosmiske reintegrasjonsprosessen samles i Kristus, som er historiens og universets midtpunkt. Disse tankene kan nok virke svært spekulative, men det er interessant å se at jesuitt-pateren Pierre Teilhard de Chardin siden er kommet frem til lignende konklusjoner.

Gjennom hele Solovjovs tenkning løper Enhetstanken

Slik Solovjov oppfattet det, hadde den ortodokse kirken trukket seg inn i seg selv og prekte en himmelvendt kristendom med få konsekvenser for det jordiske liv, mens den katolske kirke i langt høyere grad etterlevde hans eget ideal om å prege verden.

som en rød tråd. Denne ligger til grunn for hans dype overbevisning om at den filosofiske, vitenskapelige, sosiale og religiøse erkjennelse ikke kan motsi hverandre: Det kan bare være en sannhet. Dette enhetsidealet er også bestemmende for hans kirkesyn: Siden Kirken er utsett som et kar for Guds Sannhet, må også den være en. Kirkesplittelsen ble for ham et alvorlig tankekors, og han viet mange år av sitt liv til arbeidet med å forene Øst- og Vest-Kirken. Slik han oppfattet det, hadde den orto-

dokse kirken trukket seg inn i seg selv og prekte en himmelvendt kristendom med få konsekvenser for det jordiske liv, mens den katolske kirke i langt høyere grad etterlevde Solovjovs ideal om å prege verden. Bare Romerkirken hadde også en ytre, synlig enhet, representert ved den sentraliserte pave-makten, mens Øst-Kirken var stykket opp etter nasjonale skillelinjer. Foreningen mellom kirkene måtte derfor ifølge Solovjov skje på Romerkirkens premisser.

Solovjov utarbeidet et detal-

Det er grunn til å tro at raidet ble satt i scene av myndighetene som ønsket å vise sin makt etter at Den katolske kirken i landet samlet over 1.000 prester ved en markering for 1.100 års-jubiléet for St. Methodius den 9. april. Under minne-messen leste kardinal Tomášek et brev fra paven som selv ikke fikk innreisetilattelse til Tsjekkoslovakia til tross for at over 20.000 katolikker skrev under på invitasjonen til ham. NØP

Vold i Zimbabwe

Stadig flere meldinger fra Zimbabwe forteller om skjerpet konflikt mellom regjeringspartiet, som ledes av statsminister Mugabe, og opposisjonspartiet under ledelse av Joshua Nkomo. Det begås grusomheter som vi ikke trodde skulle skje i 1980-årene. På Langfre-

dag rykket 80 soldater inn i en landsby i nærheten av Plumtree i Matabeleland. Kvinner og unge piker ble adskilt, og det ble forøvet voldtekt mot begge grupper.

Catholic Herald skriver lakonisk at dette tilfellet ikke er «utypisk.»

jert program for Kirkens virke i verden som han kalte «det frie teokrati». I dette teokratiet skulle paven være det åndelige overhode og - av alle! - tsaren det verdslige. Selv om Solovjov slik gav Russland en særlig plass i sin visjon, skaffet den ham heller få sympatisører i hjemlandet. Heller ikke Romerkirken var moden for hans økumeniske ideer, og selv mistet han også etterhvert troen på sin teokrati-modell.

Dette er tydelig i fortellingen om Anti-Krist. Her får vi riktignok høre at kirkenes innbyrdes mistenksomhet og fiendskap vil avta, men bare i pakt med at de mister medlemmer og innflytelse i samfunnet. Kirkene klarer ikke å løse sin oppgave - å samle menneskeheten under sin fane. Det klarer derimot djevelen, ved sin samlingsfigur - Anti-Krist.

Det begynner med at Europa oversvømmes av en ny invasjon fra Asia - mongoler, kinesere og japanere. Bare ved forenede anstrengelser lykkes det europeerne å kaste dem ut igjen, og nå er tiden moden for en sterk mann. Anti-Krist står frem, en filantrop og fredsprofet som bringer velsignelser og velstand til alle. Han blir valgt først til president for

Europas Forenede Stater, senere til Verdenskeiser. Bare noen få kristne gjennomskuer ham pga. hans umettelige egenkjærlighet og uvilje mot å anerkjenne Kristus som sin Herre, til tross for at han fremstiller seg selv som kristen.

Når Solovjov slik velger å fremstille Anti-Krist som en «kristen» filantrop, gir det oss grunn til å lure på om det er sin egen «gudmenneskelige» humanisme han dermed forkaster. «Må vi forstå det slik at Solovjov mot slutten av sitt liv begynte å føle at hans livsverk hadde banet veien for, ikke Gudsriket på jorden, men Anti-Krists rike?» spør Andrzej Walicki (*A History of Russian Thought*). Også på andre måter kan *Anti-Krist* leses som en desillusjonert kommentar til Solovjovs tidligere budskap: Paven blir fordrevet fra Rom og slår seg til slutt ned i St. Petersburg - ikke helt upassende, bynavnet tatt i betraktning. Slik finner endelig Romerkirken og Russland sammen, men ikke før såvel paven som tsaren, har mistet all makt. Anti-Krist sammenkaller et kirkelig unionskonsil som er en travesti over den økumeniske enhet Solovjov drømte om. Keiser Anti-Krist presiderer selv

ved forhandlingene - en ironisk kritikk til den cæsaropapisme som lå innebygget i Solovjovs egen teokratitenkning? En håndfull kristne forlater konsilet i protest og søker ut i ødemarken. De ledes av den tyske protestantiske teologi-professor Ernst Pauli, den russiske *starets* Johannes og den siste romerske pave Peter II. I karakteristikken av disse tre, som personifiserer hver sin kirkes egenart, kan man merke en lun varme og humor som bryter med den ellers beske pessimismen som preger boken.

Boken ender for så vidt optimistisk. Den forhutlete, avmektige kristenflokk i ørkenen gjennomfører den sanne kirkes gjenforening. Nytt i denne utgaven av Solovjovs kirkelige enhetsvisjon er også at den omfatter ikke bare katolikker og ortodokse, men også protestanter. I troskap mot Johannes Åpenbaring lar Solovjov Anti-Krists velde være kortvarig. Gud selv griper inn, Kristus kommer igjen og råder med sin menighet på jorden i 1000 år... Men det er det kristne på-tross-av-alt håp som seirer, den optimistiske utviklings- og fremtidstro lider nederlag.

Boken er viktig både ved

Flyktninger fra Etiopia

En av verdens største flyktingeleire - den kan huse 150.000 mennesker - blir nå bygget i Sudan, nær grensen til Etiopia. Det er allerede 74.000 mennesker i leiren, der man opplever en akutt vannmangel fordi elva som er drikkevannskilden, nesten har

tørket ut. Det blir sendt vannforsyninger med tankbiler, men det finnes ikke nok biler i området.

De fleste av flyktingene kommer fra den krigs- og tørkerammede Tigreprovinsen i Etiopia. Mellom fire og fem tusen flyktinger kommer hver dag fram til leiren. Alle

har dramatiske historier å fortelle om flukten fra elendigheten.

Regjeringen i Etiopia har i den senere tid fått sterk internasjonal kritikk for å bruke matvarehjelp fra utlandet som et pressmiddel overfor motstandsbevegelsene i Tigre og Eritrea-provinsene. NØP

8

den tematikk den tar opp og for forståelsen av Solovjovs sammensatte person - filosofen, teologen, samfunnskritikeren og kirkerefseren, mystikeren og visjonæren. *Anti-Krist* ble tillagt stor betydning av såvel Solovjov selv som av hans tilhengere. Den blir til tider sammenlignet med Dostojevskijs *Storinkvisitoren*, men er ikke så stramt komponert. Bl.a. er innledningshistorien om en asiatisk invasjon av Russland og Europa heller dårlig integrert i helheten. Denne delen er likevel interessant, ikke bare som profeti om Russlands militære nederlag mot Japan 4 år senere, men også fordi den vitner om en kineserfrykt som er en høyst

levende realitet i Sovjetunionen den dag idag.

Peter Normann Waage har både oversatt fortellingen og utstyrt den med forord, noteverk og en kommentarartikkel som ser boken på bakgrunn av Solovjovs samtid, biografi og øvrige forfatterskap. Waage er en av de i Norge som har arbeidet mest med Solovjov og har gode forutsetninger for å presentere ham for et norsk publikum. Hans begeistring for denne tenkeren får ham imidlertid iblant til å overvurdere hans betydning. Vel er han ruvende og innflytelsesrik, men å hevde at han var den sol *alle* i Russland i begynnelsen av dette århundre hentet inspirasjon fra, og at bare marxistene

stilte seg fremmede overfor ham, er likevel en overdriivelse.

Oversettelsen er fri og ledig, men samtidig samvittighetsfull. Bruken av bestemt form, «Guden» i innledningsepigrammet virker imidlertid forstyrrende. Gud blir paradoksalt nok snarere mer ubestemt enn mer bestemt ved å omtales i bestemt form, og for Solovjov var Gud, som også Waage understreker, i høy grad en personlig realitet.

Vladimir Solovjov:

En kort fortelling om Antikrist
Oversettelse fra russisk, forord
og noter ved Peter Normann
Waage

Ex Libris forlag 1984

Folkets kirke i Santiagos slum

«I Santiagos omegn finner man det eledighetsbelte som er så velkjent fra Latin-Amerikas storbyer» heter det i en Chile-reportasje i Arbeiderbladet. «Arbeidsløsheten er ofte på over femti prosent. Barna og de unge tyr til billige rusmidler, marihuana og skomakerlim for å flykte fra en tilværelse uten framtidssikter i diktaturets Chile.

I disse kvarterene er den katolske kirke ofte deres eneste redning og tilfluktssted. Kirken gir husly til kvarterets organisasjoner og fungerer, når det er mulig, som et skjold mot politiets brutale framferd.

Det var i en av disse «poblaciones» at den franske presten André Jarlan ble skutt ned i fjor av carabinieri, som en hevn for hans

hjelp til den fattige befolkning.

Denne forbrytelsen sjokkerte og opprørte chilenerne mer enn noen annen begivenhet under general Pinochets snart tolvårige styre. Fader Jarlan ble rammet av et nakkeskudd mens han satt og leste Bibelen.

For de fattige chilenerne i Santiagos slumkvarter lever imidlertid fader Jarlan videre i skikkelsen av hans mange kolleger, prester som forsøker å gjøre den katolske kirke til en folkets kirke.

En av disse prestene er den belgiskfødte Guido Peters som i mange år har bodd og arbeidet i slummen. «Jeg kom midt i kuppet i 1973, og det har merket meg dypt», sier Guido Peters. «Det gikk opp for meg hva

undertrykkelse og torur vil si. I dag arbeider jeg blant annet i en økumenisk fredskomite. Og jeg ser det som min oppgave her å bringe håp, lindring og trøst til disse menneskene . . .

Vi har ikke noe politisk mål, vi søker helt enkelt å stille oss solidariske, og vi forstår at det dreier seg om lappverksløsninger. Likevel ender arbeidet med å bli politisk, fordi det avslører hvor ille situasjonen er . . .

Jeg arbeider selv med å opprette en ikke-voldsgruppe i kvarteret, på lang sikt er jeg overbevist om at det er den eneste effektive måte å gjøre motstand på.»

Tilbake til flerkoneriet!

Seks år med relativ frihet for egyptiske kvinner har nå tatt slutt: den såkalte Jihanloven er opphevet, - den som avdøde president Sadats kone kjempet igjennom for å styrke kvinnes rettigheter i det egyptiske samfunnet. . . Jihan-loven ga kvinner automatisk rett til skilsmisse hvis ektemannen tok nok en

hustru. Fundamentalister angrep loven som kjettersk.

At loven nå er opphevet, betyr at egyptiske menn igjen kan ta opp til fire koner uten å fortelle noen av dem om eksistensen av de andre, og han kan skille seg fra dem når han måtte ønske. Konen mister også en del av bidraget, som ble økt med Jihan-loven for

å gjøre skilsmissen vanskeligere.

Opphevelsen av Jihan-loven har ført til skarpe protester fra ledende intellektuelle i det egyptiske samfunnet, blant dem den berømte forfatteren og feministen Nawal Saadawi. Hun oppfordrer egyptiske kvinner til å erklære «unntakstilstand mot reaksjonens bølge.»

NATIONEN

Borghild Gundersen:

Symboler - Inkarnasjon - Liturgi

9

Sans for religion og verdsettelse av symboler følges ofte ad, hevder søster Borghild Gundersen i denne artikkelen, som behandler en meget sentral side av vårt religiøse liv. «I Kirken og i den kristne gudstjeneste er symbolikk en fortsettelse og utvidelse av inkarnasjonen. Liturgiske symboler fortsetter eller gjentar ved hjelp av ord, handlinger og andre sansbare tegn det som Jesus sa og gjorde engang i fortiden da han vandret på jorden.»

Det er blitt sagt at vår tids mennesker er i ferd med å miste sansen for religiøse symboler. Samtidig godtar de symboler på andre områder. Sannheten er at symboler spiller en rolle i alle former for menneskeliv, og det i en grad vi ikke alltid er oppmerksom på.

Symbolikk utgjør et vesentlig element i all religion. Symboler er blitt kalt Guds språk, for Gud bruker ofte symboler når han åpenbarer seg for menneskene, men selvsagt har han også andre måter. Symboler tjener altså kommunikasjonsmiddel for den kristne åpenbaring. De som forkaster religiøse symboler, risikerer også å forkaste det som symbolene representerer.

Et symbol kan defineres slik: Et tegn vi kan oppfatte med våre sanser, og som representerer en gjenstand vi ikke erfa-

rer gjennom sansene, men som blir nærværende for tanken på grunn av tegnets spesielle funksjon. Den gjenstand som ikke er nærværende, og som symbolet henviser til, kan være av usynlig natur eller ganske enkelt fraværende. I de fleste tilfeller står en materiell ting som representant for en åndelig virkelighet, men dette er ikke nødvendig. En konkret ting kan representere en annen konkret ting, og et åndelig tegn kan stå for noe annet som er åndelig.

Selv om den virkelighet som betegnes ved symbolet, ikke oppfattes direkte av sansene, blir den allikevel grepet og erkjent i og gjennom symbolet ved en viss likhet mellom de to gjenstander. Symbolet og den ting det betegner, er knyttet sammen ved en analogi som har sin årsak i tingenes egen natur, men symboler kan også

være resultat av sosiale konvensjoner.

Vi skjeller mellom naturgivne og konvensjonelle tegn og symboler. De naturgivne tegn er som regel selvinnløsende, men de konvensjonelle tegn trenger forklaring før de kan brukes med fordel (f.eks. trafikktegn).

Symbolet er altså et spesielt tegn, som er nærmere knyttet til den ting det betegner, enn et vanlig tegn. Enkelte mennesker skjeller ikke teoretisk mellom tegn i sin alminnelighet og symboler i særdeleshet, og selv om vi gjør en distinksjon mellom de to begreper, er det i et gitt tilfelle ofte en meningssak om vi står overfor et symbol eller bare et tegn. For å ta et eksempel: Vi sier at ord og tall er tegn, men vi kan også, slik mange gjør, si at ord er symboler. Dette syn på ord som symboler, er særlig beret-

Kenyanske kirker bekymret for økende narkotikamisbruk

Både kirkene og myndighetene i Kenya ser med alvor på det tillagende narkotikamisbruket i landet. På et seminar om alkoholisme og narkotikamisbruk nylig, kom det frem opplysninger om at mye av stoffene dyrkes og foredles lokalt, men også at mye av narkotikaen som omsettes, blir importert. Mellom 1982 og 1984 ble over 21 tonn narkotika beslaglagt av politiet. NØP/APS

10

tiget når det gjelder Bibelens sprog, for i Bibelen har ord og formler en virkelig representende og erstattende funksjon. De står for det de betegner, i den grad at kraften i den virkelighet eller gjenstand som blir betegnet, så å si inkarneres i ordet.

Det som særkjenner et symbol, er dets stedfortredende eller representerende karakter. Symbolet henleder oppmerksomheten på den gjenstand eller handling det betegner. Det er så å si gjennomsluttig og vekker vår sans for de ting som befinner seg hinsides symbolene. Dette er grunnen til at sans for religion og verdsettelse av symboler ofte følges ad.

Sakramenter: ytre tegn og indre virkelighet

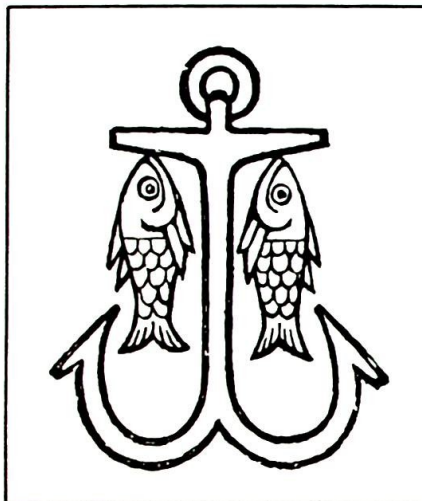
Distinksjon mellom symboler og andre tegn har sin betydning for liturgi og sakramental teologi, men her er en annen forskjell viktigere. I religiøs symbolikk har vi to slags tegn eller symboler: Vi har symboler som bare fungerer som tegn, og disse finnes overalt i liturgien. Vi har andre symboler eller tegn, som også bevirker det de betegner, nemlig sakramentene. I sakramen-

Stillhetens maler

En sjelden gjest på våre breddegrader: dominikanerpresten Kim En Joong besøkte Norge i mai/juni i anledning en Oslo-utstilling av hans malerier i Artes galleri. Kim En Joong er nå i forti-årene, født i Sør-Korea, men nå bosatt i Paris. I løpet av det siste ti-året har han hatt utstillinger i Frankrike, Sveits, Østerrike, USA og Sør-Korea, -

nå altså også i Norge. Hans bilder er innkjøpt av Den franske Stats Kunstsamlinger og av Museet for moderne kunst: «Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris».

«Ingen behøver å like mine malerier, men alle kan i det minste forholde seg stille» sier Kim En Joong selv. «Når jeg begynner å male, ønsker jeg at min hånd kunne uttrykke stillheten, og bare den. Den stillheten som ikke er tom, men fylt av liv.»

Ankerkors med to fisker, symbol fra oldkirken.

tene er det ytre tegn og den indre virkelighet forenet på en måte som er ufattelig for oss, men selvsagt gis det mange teologiske forklaringer.

De fleste teologer har foretrukket ordet tegn fremfor symbol når det gjelder sakramentene, fordi det mer omfattende uttrykk tegn er bedre egnet til å antyde den transcendentale virkelighet som skjuler seg under det ytre tegn.

Vi kan spørre: Hvordan blir en ting et symbol? Velger vi det? Oppdager vi det? Eller blir det påtvunget oss utenfra? Som nevnt, er det gjerne en forbindelse mellom den ting vi ser, og den virkelighet den representerer. I vår bevissthet forbinder vi de to ting. Når det

gjelder sakramentene, skjer denne forbindelse ved guddommelig bestemmelse. Den er av ontologisk, ikke psykologisk natur.

Mennesket kan fastsette visse symboler vilkårlig, f.eks. konvensjonelle symboler for kommunikasjon mellom mennesker, som former for hilsen, morse-systemet og andre signaler, men med de virkelige symboler forholder det seg annerledes. Disse er ikke helt fritt valgt. Teologen Karl Rahner hevder at et symbol i ordets virkelige forstand opprinnelig ikke var fritt valgt. Det er noe eksisterende som fremtrer slik at det lar en annen ting eller person meddele seg som eksisterende i seg selv og samtidig forbundet med det som fremtrer. («die Erscheinung», in der als einem anderen und doch verbundene etwas sich selbst in sich setzt und so auch äussert.) *Kleines Theologisches Wörterbuch*, Freiburg, Herder, 1967, s. 346). Vi nevner følgende eksempel: I Treenigheten er Faderen seg selv og forblir adskilt fra Sønnen samtidig som han uttrykker seg selv i Sønnen.

Denne slags symbolikk har sin rot i tingenes natur, i analogien mellom dem. Denne analogi som ligger i tingenes

Norges Kristelige

Legeforening 50 år

Norges Kristelige Legeforening feirer i år sitt 50-års jubileum.

Jubileet ble markert med et faglig seminar og sosiale arrangementer i dagene 7.-9. juni i Oslo, og Høymesse i Oslo Domkirke. «Misjonshelsetjenesten og medisinsk etiske spørsmål» var hovedemnene for seminaret. Norges Kristelige Legeforening har et sterkt en-

gasjement i misjonshelsetjeneste og diakoni. Mange av medlemmene er eller har vært legemisjonærer. Foreningen har alltid arbeidet med medisinsk-etiske spørsmål. Et eget etikkutvalg har tatt opp denne type problemer gjennom en rekke seminarer og publikasjoner.

Det menneskelige og kristne fellesskap mellom kolleger er vel likevel det som har be-

tydd mest for de fleste medlemmer, heter det i en pressemelding i forbindelse med jubileet.

Norges Kristelige Legeforening har i jubileumsåret ca. 1000 medlemmer fordelt på 21 lokallag over hele landet. Foreningen utgir tidsskriftet «Inter Medicos» sammen med studentorganisasjonen Kristelig Medisinerkrets.

egen natur, er det ontologiske grunnlag for dannelsen eller fastsettelsen av symboler. Et ekte symbol springer frem fra en underliggende virkelighet som dennes naturlige uttrykk.

Jesus Kristus brukte symboler i sin forkynnelse (lignelse) og i sin gjerning. Nattverden er det beste eksempel på Kristi bruk av symboler i handling. Han gav den siste nattverd en symbolsk funksjon i forhold til korsofferet. Han gav sitt legeme og sitt blod på symbolsk og sakramental vis før han gav seg selv fysisk og historisk. Han foregrep tid og historie. Denne Kristi handling ved den siste nattverd viser klart at symboler er hevet over tidselementet. Dette er grunnen til at de kan bli gjentatt, slik det skjer i messeofferet.

En fortsettelse av inkarnasjonen

I Kirken og i den kristne gudstjeneste er symbolikken en fortsettelse og utvidelse av inkarnasjonen. Liturgiske symboler fortsetter eller gjentar ved hjelp av ord, handlinger og andre sansbare tegn det som Jesus sa og gjorde engang i fortiden da han vandret på jorden.

Guds Ord ble menneske

ikke bare for å åpenbare Faderen, men for å bringe frelse. På lignende måte er hensikten med de kristne symboler ikke bare å formidle åpenbaringen, men å gjøre frelsen nærværende, - virksomt nærværende. Dette skjer gjennom liturgien og sakramentene, men liturgien inneholder også andre symbolske elementer, som ikke frembringer det de symboliserer. Vi har didaktiske symboler og tegn på ærbødighet, og disse er uten kausalitet. (Kfr. Vat. II *Sacrosanctum Concilium*, § 7). Dette Kristi frelsende, virksomme nærvær fullbyrdes først og fremst gjennom Eukaristien, som er liturgiens hjerte. Alt det Jesus Kristus gjorde til vår frelse, tilhører nå fortiden, og det kan ikke bli nærværende for oss som historiske hendelser, men bare ved hjelp av symboler. En utelukkende materiell eller fysisk begivenhet i fortiden kan ikke bli nærværende i det hele tatt, unntatt ved et mirakel. Det kan bare bli gjenkalt i erindringen eller fremstillet i skuespill. Imidlertid var Jesu frelsesverk ikke av rent historisk karakter. Det han virket i tiden, hadde sin opprinnelse *hinsides tiden*. Frelshistoriens opprinnelse er supra-historisk. Den har sitt utspring i Guds

vilje til å frelse alle mennesker, og Guds forhold til menneskene er uforanderlig.

Gjennomløsningen som historisk sett ble fullbyrdet i fortiden, kommer til oss og alle kommende slekter gjennom eukaristien og sakramentene, og det skjer ved tegn og symboler. Disse er som en bro mellom fortid og nåtid, fordi de ikke er bundet av tids-elementet. Frelsens historie blir fremstillet og fullbyrdet sakramentalt atter og atter gjennom tegn og symboler, og slik blir frelsen motatt og fullbyrdet i oss.

I liturgien er der et evig *nu*, som trosser alle historiske begreper og er analogt med Guds evige *nu*. I liturgien er begivenheter som historisk sett fulgte etter hverandre, blitt kondensert til et tidløst *nu*, som atter og atter vender tilbake. Påskelovsangen forkynner: «I denne natt ble vi frelst.» Når vi feirer Kristi himmelfart, sier vi: «I dag er vår Herre steget opp til himmelen»; og pinsedag: «I dag steg Den hellige Ånd ned». Det liturgiske år er en cyklus som stadig gjentar seg. Symboler og tegn muliggjør dette liturgiske *nu* og bringer oss frelsen, ja, inkorporerer oss i frelsens historie. Vi gjenlever selv denne historie og blir en del av den. ●

Over seks milliarder i år 2000
Vi kommer til å være vel seks milliarder mennesker på jorda i år 2000, ifølge en rapport fra FN. Av de 6.1 milliardene vil nesten 80 prosent bo i utviklingsland.

NTB-REUTER

Spansk abortlov endres
Lederne for alle partier i Underhuset i det spanske Cortez har samtykket i en rekke lempninger når det gjelder landets abortlov. Den nåværende lov setter svært snevre grenser for adgang til abort. Man regner med at de liberale endringer blir vedtatt og satt ut i livet ved utgangen av juni.

CATHOLIC HERALD

Kristne motorsyklister i Vest-Tyskland

«Kjør aldri fortare enn din skytsengel kan fly!» Det er mottoet til en nystartet motorsykelklubb i Vest-Tyskland. Den landsomfattende klubben har som mål å få tallet på dødsofre ved motorsykelulykker ned. I alt mistet rundt 12.000 trafikanter livet i trafikken i Vest-Tyskland i fjor.

NØP/LWI

12

*Kanskje det er
det proklamerte
ungdomsåret
som gjør det!
Her sitter jeg
i alle fall
med en bok
for de unge
i hendene
og har gjort meg opp
en serie meninger,
- og så slår det meg
plutselig:
Burde ikke heller
de unge selv
få si sin mening?
Selvfølgelig!*

Etter en Høymesse i St. Olav kirke møter jeg Anne Cathrine Askedal, 10 år, og hennes søster, Johanne Askedal, snart 12 år. Johanne har hørt litt om den hl. Frans i intensivundervisningen. For Anne Cathrine er dette i dobbelt forstand hennes første «møte med... Frans av Assisi». For det er dette som er titelen på den boka som vi skal snakke litt sammen

om. Den er skrevet av informasjonssjef Reidar Huseby og utgitt 1984 i Gyldendals biografiserie for barn og ungdom.

LIKER DERE BOKA?

Anne Cathrine: Den var ikke akkurat spennende, synes jeg; men det er fint at den handler om hvordan vi bør leve.

Johanne: Ja, boka er fin sånn, men den forteller mest om hva Frans og brødrene snakket om. Jeg skulle ønske det hadde vært flere detaljer, mer naturbeskrivelser og mer om omgivelsene. Og boka forteller ingenting om hvordan Frans fikk Jesu' sårmerker og ikke om hvordan han døde.

Anne Cathrine: Og det kunne vært mere om Frans' forhold til dyrene.

DET ER EN DEL TING DERE SAVNER I BOKA, SKJØNNER JEG.

Johanne: Ja, sånne ting som fortalte om hvordan det var da Frans levde.

Anne Cathrine: Men de små innledningene som heter «Historien forteller», er fine.

Johanne: Ja, og det som står om hvordan de spedalske hadde det og om tiggerne.

HVA TENKER DERE PÅ - ETTER Å HA LEST BOKA - NÅR DERE HØRER NAVNET FRANS AV ASSISI?

Ordene triller ut av både Johanne og Anne Cathrine: Gleder, dyr, natur, fred, kjærlighet, trofasthet, omtenkksomhet...

Anne Cathrine: Det jeg synes er mest spesielt med Frans, er at han ikke er så opptatt av ting, men av frihet, - og av å hjelpe dem som har det vondt.

SYNES DERE VI KAN LÆRE NOE AV FRANS I VÅR TID?

Anne Cathrine: Å ja, vi er jo veldig opptatt av ting. Jeg tror at det vi kan lære av ham, er at vi kunne prøve å være litt greiere, mer hjelpsomme.

Johanne: Men hvis noen nå bestemte seg for å leve så fattig som Frans, tror jeg nok vi ville ledd av ham. Men hvis han sa fornuftige ting, ville jeg hatt respekt for ham.

Anne Cathrine: Jeg tror Frans kan lære oss å bli snillere mot dyrene. Det er fælt å høre om folk som plager uskyldige dyr.

Johanne: Ja, og Frans kan lære oss å ta vare på naturen. Folk kaster søppel overalt. Og enda verre er det at naturen blir ødelagt av alle giftstoffene.

BEGGE PIKENE ER OPPTATT AV TANKEN PÅ KRIG.

Anne Cathrine: Frans ville jo ikke ha penger, og penger gir makt. Det har vel noe med krig å gjøre.

Blindernseminar om den katolske kvinne

Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo skal holde et åpent seminar til høsten om «Kvinnens rolle i katolsk teologi og kirke». Seminaret skal holdes på tirsdager fra kl. 17.15-19.00 i Seminarrom 80, Niels Treschows Hus på Blindern - første gang er tirsdag 3/9.

bokprat

Johanne: Frans hadde jo en slags makt, han også. Det var mange som beundret ham. Men en kunne stole på ham. Han brukte makten sin til å gjøre godt. Hvis jeg hadde makt, ville jeg bruke den til å gjøre livet bedre for alle og avskaffe krig.

HVILKE KAPITLER I BOKA LIKTE DERE BEST?

Begge er enige om at historien om ulven i Gubbio er spennende og fin.

Anne Cathrine: Dyrene var ikke redde for Frans. Han hadde Den Hellige Ånd i seg, og det merket nok dyrene.

Begger er også enige om at historien om Frans' barndom er fint skrevet.

Johanne: Jeg likte også kapitlet om «Brudd og oppbrudd.» Det var spennende. Frans måtte velge det han hadde begynt på. Han kunne ikke svikte den gamle, fattige presten i San Damiano, og han ville ikke svikte Gud. Jeg skjønner godt at faren til Frans ble sint og skuffet over sønnen sin. Men faren var vel altfor opptatt av penger - og ting.

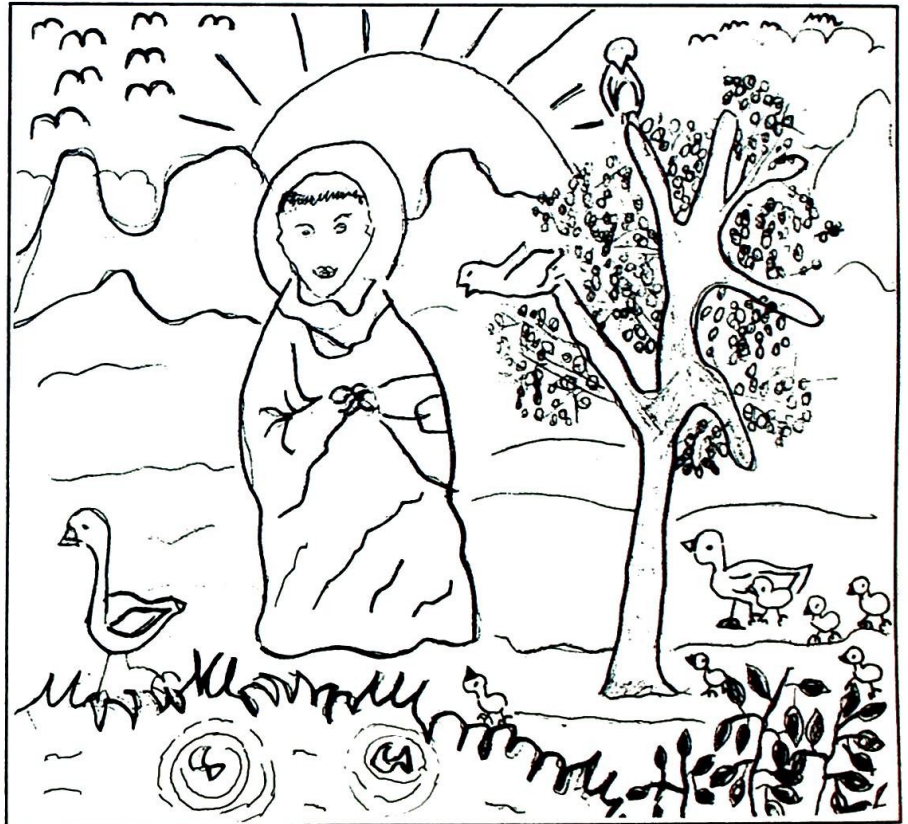
Vi kunne visst sittet og pratet i det uendelige. Den ene tanken griper den andre. Visst var her innvendinger, men boken har engasjert, og det er vel i seg selv

Den forløpige liste over de ti emner som skal behandles, omfatter bl.a. «Maria i katolsk teologi» og «Kirkens kvinnesyn - en bremsekloss for kristen enhet?». Listen viser også at det er flest kvinner blant foreleserne. Den endelige plan for seminaret kommer i St. Olavs augustnummer.

Vrengbildet av Maria

Paven har i kraftige ordelag fordømt Jean-Luc Godards film «Je vous salue, Marie». Filmen forvrenger bildet av jomfru Maria og hennes åndelige betydning, sier paven. Filmen vises for tiden på kinoer i Roma.

CATHOLIC HERALD

Frans av Assisi, tegnet av Johanne Askedal.

et tegn på at den var trykksverten verdt. Og etter denne stimulerende samtalen med de to unge pikene, sitter jeg nesten og skammer meg over mine tørrvoksne innvendinger mot at forfatteren har plassert Assisi i Nord-Italia, at betegnelsen «mindrebror» er blitt til «minstebror», og at noen italienske navn og uttrykk er så galt skrevet. Det får også stå til at en 15 år gammel ungdom,

som nylig har lest boka, ikke syntes den hadde noen særlig appell til henne. Hun ville ønsket seg en bok om den hl. Frans mer åndelig utfordrende, sier hun, - og tror den passer best for yngre.

Anne Cathrine og Johanne har i alle fall gitt meg den fineste kirkekafe-samtalen jeg har hatt på lenge.

Takket være Reidar Husebys bok. ●

CONFERENTIA EPISCOPALIS
SCANDIÆ

14 DEN NORDISKE BISPEKONFERANSE 25 ÅR

Den 4. mai i år kunne Den nordiske bispekonferanse, som omfatter Danmark, Finland, Island, Sverige og Norge, se tilbake på 25 års virke. Jubiléet ble markert under konferansens vårmøte nylig i Vadstena, et velvalgt sted for et katolsk jubileum i Norden.

25 år er selvsagt ikke særlig meget i kirkens lange historie, men det hører med til historien at den nordiske bispekonferanse ble grunnlagt før slike konferanser ble en lovfestet del av katolsk virkelighet i forbindelse med Det annet Vatikankonsil.

Dette - og meget annet - fremgår av den oversikt over de 25 års virke biskop John W. Gran har påtatt seg å skrive:

The Scandinavian Episcopal Conference - A Survey of 25 Years of Activity

Det er blitt en opplysende og nyttig dokumentasjon som gir et interessant historisk overblikk og innsyn i bispekonferansens arbeidsmåte og - ikke minst - dens store arbeidsområde. Alt i alt opplysninger og påminnelser som er nyttige for forståelsen av det relativt nye arbeidsredskap bispekonferansene er innen kirkens helhet, og for den gjensidige forståelse mellom hyrder og hjord.

De første kontakter

Uformelle møter mellom de

nordiske biskoper hadde selvsagt funnet sted før 1960 da Den nordiske bispekonferanse ble en fast institusjon. Biskop Gran rapporterer at det første møte man kjenner til, ble holdt i Gøteborg i 1923. «Man diskuterte emner av felles interesse, men først og fremst forberedelsene til det forestående besøk av kardinal Willem van Rossum, lederen for Propagandakongregasjonen - det første kardinalbesøk i Norden siden reformasjonen.» Under sitt besøk tok kardinalen blant annet opp spørsmålet om et eget nordisk presteseminar - «et spørsmål biskopene bestemte å ta opp til alvorlig overveielse til tross for de åpenbare vanskeligheter.»

Blant de andre spørsmål ved de uformelle møter finner man flere som - forståelig nok - skulle bli gjengangere: spørs-

målet om katekesen, om kalla - da særlig prestekall - om de såkalte blandede ekteskap, retningslinjer for det pastorale arbeid etc. Ikke uten interesse leser man at en rapport til Roma etter et møte i 1936 bl.a. inneholdt følgende tre punkter:

1. nødvendigheten av å tillempe romersk-katolske institusjoner til det kulturelle nivå i Norden,
2. nødvendigheten av å etablere et seminar for de første år av presteutdannelsen
3. en påpekning av at intet skader katolisismen mer enn umoral og skandale innen kirken selv.

I 1960 ble altså Den nordiske bispekonferanse formelt etablert med biskop Suhr av København som leder. Siden den gang har følgende innehatt formannsvervet: biskop John

Helder Camara pensjoneres

Paven har akseptert avskjedssøknaden fra erkebiskopen av Olinda og Recife, Helder Camara. Den brasilianske erkebiskopen, som er internasjonalt kjent for sin kamp for de fattige og for å få menneskerettighetene respektert i Latin-Amerika, bad - i overensstemmelse med kirkeretten - paven om å bli løst fra sitt embede da han har fylt 75 år.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Københavns biskop feirer 20-års jubileum

Torsdag 16. mai, på Krist Himmelfartsdag, kunne Hans Martensen SJ feire 20-års dagen for sin bispevigsel.

Søndag 16. mai 1965 vigslet biskop Theodor Suht ham til sin etterfølger av Kø-

benhavn bispedømme. Biskop Suht ble assistert av biskop John W. Gran, Oslo, og biskop Paul Verschuren, Helsinki. Den daværende apostoliske delegat for Skandinavia, erkebiskop Bruno Heim, preket. Den to-timer lange seremonien i Skt. Knud Lavard Kirke i Lyngby ble i sin helhet overført i dansk radio og fjernsyn.

KATOLSK ORIENTERING

E. Taylor av Stockholm 1965-72, biskop Paul Verschuren av Helsinki 1973-78, fra 1978 biskop John W. Gran av Oslo.

I forbindelse med stiftelsesmøtet - som fant sted i Bergen - noterer biskop Gran at «det bar flere av de tegn som etter Det annet Vatikankonsil ble typiske for bispekonferanser.» Han understreker også at etableringen i 1960 ikke på noen måte var obligatorisk: «Konferansen ble grunnlagt som en frivillig overenskomst til gjensidig hjelp og støtte. Norden lå således foran størstedelen av Europa hvor slike konferanser først ble opprettet i forbindelse med Det annet Vatikankonsil. Selv om Roma sendte lykkønskningstelegram fra høyeste hold, fikk hverken Den nordiske eller andre tidlige konferanser offisiell status. Roma benyttet dem heller ikke som konsultative organer - men alt dette skulle komme.»

Bispekonferansene vokste frem som arbeidsredskaper under konsilet: en praktisk og effektiv inndeling av de 2500 delegater fra fem kontinenter. Konsilet fant så at disse nyttige arbeidsredskaper burde fortsette som faste organer også etter konsilet.

28. oktober 1965 ble konsil-

dekretet «Christus Dominus» - som handler om biskopenes pastorale ansvar, - vedtatt, og i det pavelige skriv «Ecclesiae Sanctae» fra august 1966 kom et mer detaljert regelverk. Men - som biskop Gran anmerker - «selv om det nå fantes felles retningslinjer for bispekonferansene generelt, må hver konferanse selv utarbeide sine statutter som så må godkjennes av Roma.» Slik godkjennelse gis for fem år av gangen *ad experimentum* som det heter. Siste revisjon av de nordiske statutter fant sted sist høst i kjølvannet av den nye kirkeretten fra 1983. De ble godkjent av paven «uten noen anmerkninger.»

Arbeidsmåter

Biskop Gran gir en detaljert oversikt over bispekonferansens arbeidsmetoder og organer. Konferansen omfatter, som tidligere nevnt, fem land -: i alt syv stift. Formann og de viseformenn danner Det permanente råd som også omfatter en generalsekretær (kan være en av viseformennene) og en actuator, vanligvis en prest. Opprinnelig var rådets oppgave hovedsakelig å forberede konferansens plenums-møter, som finner sted to

ganger i året, men ettersom stadig mere arbeid pålegges konferansen utenfra, er rådets arbeidsbyrde øket sterkt.

En stadig strøm av informasjon, spørreskjemaer og annen korrespondanse fra Roma, fra andre bispekonferanser, fra internasjonale og nordiske organisasjoner. Det er blitt behov for fast kontor og - ikke minst - plass til arkiv, - og siden 1984 har bispekonferansen hatt husrom i Akersvn. 14 i Oslo. Mange avgjørelser i mindre saker tas av rådet alene.

Plenumsmøtene, som holdes vår og høst, varer gjerne en ukes tid. Sakslistene og dokumenter skal gjøres kjent på forhånd for den apostoliske nuntius som så igjen informerer Roma for eventuelle kommentarer - «noe som meget sjelden skjer,» noterer biskop Gran. Sakslistene er langt mer omfattende enn pressemeldingene kan gi inntrykk av, og i tillegg til de formelle drøftelser kommer verdifulle uformelle samtaler. «Disse halvårslige sammenkomster og fellesskapet de gir, er uten tvil av stor betydning for biskopene selv og - indirekte - for bispedømmene de er hyrder for. I et videre perspektiv tjener de

1986-synoden om legfolket utsatt

Den 7. ordinære bispesynode, som skal behandle legfolkets situasjon i kirken, er av organisatoriske og arbeidsmessige grunner blitt utsatt. Det heter fra Vatikanet at dette skjer fordi paven ønsker å etterkomme ønsker fra mange biskoper om en utsettelse. Biskopene mener at den ekstraordinære bispesynode fra

25. november til 8. desember i år gjør det vanskelig å forberede bispesynodens ordinære møte i 1986.

Den ekstraordinære synoden skal beskjeftige seg med hvordan konsilets beslutninger er blitt satt ut i livet. Den skal også minnes avslutningen på Det annet Vatikankonsil for 20 år siden.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Pavelig formaning til fransiskanerne

I forbindelse med fransiskanernes generalkapitel i Assisi har paven sendt et «formaningsbrev» som pålegger fransiskanerne å foreta «en oppmerksom revisjon av visse sider ved teori og praksis som har vist seg å være til hinder for de kristnes forhåpninger.»

16

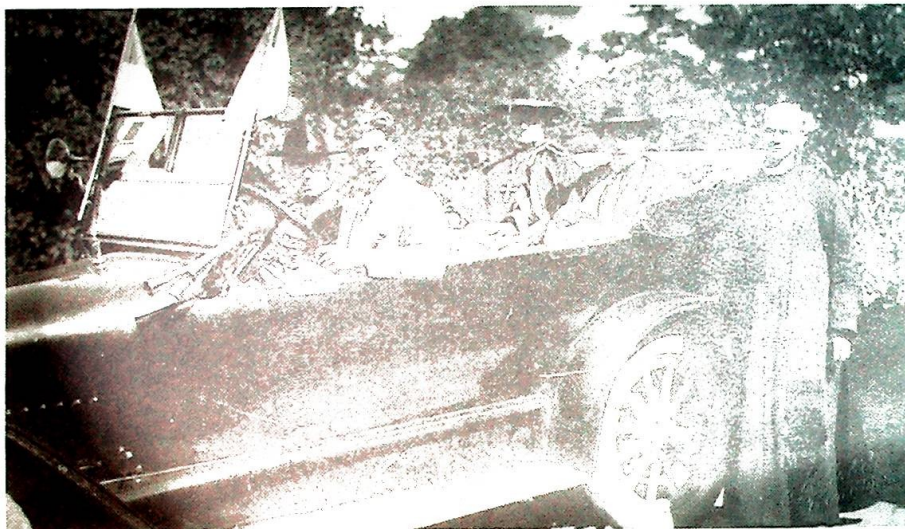
hele kirkens beste, for i dag trekker Roma i stigende grad de forskjellige bispekonferansene inn i arbeidet for å løse de problemer og utfordringer kirken står overfor.»

25 års arbeid

En rekke fellesnordiske hyrdebrev er blitt sendt ut, det første var fastebrevet 1964. Emnet var - naturlig nok - konsilet med særlig vekt på de liturgiske reformer som nylig var blitt nedfelt i dokumentet «De Sacra Liturgia». De nordiske biskoper var først ute med å etablere en felles liturgikommisjon bestående av formennene i de nasjonale liturgikommisjoner og en representant for biskopene. Kommisjonens oppgave var ikke liten, den skulle - som biskop Gran anmerker - «tilpasse til nordiske forhold en rekke nyskapninger og forandringer på alle liturgiens områder, ja, det dreiet seg om inntet mindre enn den mest omfattende liturgiske reform innen den katolske kirke siden konsilet i Trient.»

I 1965 kom nok et viktig felles hyrdebrev med titelen «Legmannsapostolatet», som gjorde rede for konsilets lovende nytenkning om dette apostolat.

«Sommeren 1968 slo pave

Fra kardinal Karl von Rossums Norgesbesøk i 1923 - bildet er tatt under hans opphold i Trondheim. Kardinalen sitter i baksetet sammen med biskop Jon O. Smit, i forsetet kardinalens sekretær, monsignore Drehmanns, og sjåføren. Ved siden av bilen står sognepresten i Trondheim, pastor Josef Rechtenwald.

Paul VIs rundskiv *Humanae Vitae* ned i den ellers så fredelige ferieatmosfære,» skriver biskop Gran. Det førte til at plenumsmøtet den høsten «la til side en lang og vel forberedt sakliste for å forfatte et hyrdebrev som skulle sendes ut samtidig med at oversettelsen av rundskrivet forelå. Hyrdebrevet bidro til å gjøre det lettere for nordiske katolikker å godta rundskrivets bestemmelser,» noterer biskop Gran.

Et hyrdebrev om abort ble sendt ut i 1971 - «et meget tidkrevende arbeid». Pater Albert Raulin O.P. ydet verdifullt forarbeid, og den endelige teksten, som var resultat av hele

fem omarbeidelser, vakte internasjonal oppmersomhet og ble gjengitt in extenso på tysk, fransk og italiensk.

Et annet viktig og tidkrevende arbeidsområde er forberedelser til bispesynodene som er blitt en del av katolsk virkelighet etter Det annet Vatikankonsil. «Det har vært vårt ønske å gjøre en innsats her,» skriver biskop Gran og både på og mellom linjene ser man bakgrunnen: de problemer og utfordringer kirken i de nordiske land står overfor, er saker som verdenskirken må ta alvorlig. Den åpenhet og vilje til ekte pastoral omsorg som de nordiske biskoper har vist

Pavens kommentar tolkes som en henvisning til situasjonen i Latin-Amerika hvor mange fransiskanere er begeistrede talsmenn for frigjøringssteologien. Den mest kjente blant dem er Leonardo Boff.

Paven har også bekjentgjort at han vil utnevne en spesiell utsending til generalkapitlet for å overvåke valget av ny generalprior.

CATHOLIC HERALD

Küing på korstog i Irland

Den omstridte sveitsiske teologen Hans Küing har vært på rundtur i Irland. Küing mener at Kirken må godta borgerlig skilsmisse, ordinasjon av kvinner og av gifte menn og la spørsmål om seksualmoral være opp til den enkeltes samvittighet.

CATHOLIC HERALD

Opprørsteolog blir æresdoktor
Den sveitsiske «opprørsteolog» Hans Küing er blitt utnevnt til æresdoktor ved universitetet i Cambridge. Høytideligheten fant sted 13. juni. Vatikanet fratok professor Küing hans læremyndigheten som katolsk teolog i 1979.

CATHOLIC HERALD

og har oppfordret Roma til å vise, står det respekt av. Under synoden i 1980 om «Den kristne families oppgaver i den moderne verden» presset de nordiske biskoper på for at de store problemer for gjengifte skilte ikke skulle forsvinne fra dagsordenen. De greide det, men «diskusjonen førte, som ventet, ikke til noe resultat.»

Om den nordiske bispekonferanse ikke har talt Roma midt imot, så har den ikke unnlatt å la sin mening høre i Roma - aller minst når pastorale hensyn tilsa at her måtte ikke ties.

Den nordiske bispekonferanse har vært med i Den europeiske bispekonferanse (CCEE) siden denne ble grunnlagt i 1967. CCEE er en paraplyorganisasjon uten jurisdiksjon, «men like fullt meget nyttig,» noterer biskop Gran. To viktige «Brev til Europa» er sendt ut i konferansens navn, og den har engasjert seg aktivt i det økumeniske arbeidet blant annet ved fellesmøter med «Den protestantiske konferanse av europeiske kirker» hvert tredje år siden 1978. En av drivkreftene bak disse møtene er biskop Martensen av København.

Den nordiske bispekonferansen var i det hele tidlig ute i

økumenisk ærend. Hyrdebrevet for fasten 1967 hadde økumenikken som emne. Det vakte stor interesse og - ikke minst - «det overrasket mange protestanter, vant som de var med katolikkenes noe 'sta' holdning i økumeniske anliggender.»

For å holde oss til dette emnet en stund til: biskop Gran og senere biskop Martensen har vært medlemmer av Sekretariatet for kristen enhet i Roma. Biskop Martensen er en internasjonalt kjent spesialist på luthersk teologi, flittig brukt i dialoger med Det lutherske verdensforbund, flittig også til å få økumeniske spørsmål med på sakslistene for bispekonferansens plenums møter. Det foreløbig siste store økumeniske løft var behandlingen av det såkalte Lima-dokumentet «Dåp, nattverd og embede» sist høst.

Også karitativt arbeid har stått på sakslisten, om enn på det organisatoriske plan, men også den side av saken er viktig. Siden 1970 har det vært formelt nordisk samarbeid om utviklingshjelp, de enkelte lands Caritas-organisasjoner har vært engasjert, og mange millioner kroner - blant annet midlene fra de årlige nordiske fasteinnsamlinger - er skaffet

til veie for hjelpetiltak i den tredje verden.

I 1965 ble leg og lærd fra de nordiske bispedømmer innbudt til en «nordischer Katholikentag» i Hamburg - og denne vennskapsgest fra tyske trosfeller banet ikke bare veien for personlig kontakt mellom tyske og nordiske katolikker. Den «utløste også det skred av pastoral og finansiell hjelp fra tysk side som har gjort katolsk liv og arbeid så meget lettere for oss i Norden.» Også bispekonferansens arbeid nyder godt av denne tyske gavmildhet: «hittil er midlene til all denne aktivitet, til alle reiser og møter ikke tatt fra våre nordiske katolikkers pengepungler,» skriver biskop Gran. Midlene er kommet fra Bonifatius-Werk, fra de tyske biskopers diaspora-kommisariat, fra Ansgarwerk i Osnabrück og andre organisasjoner som støtter diaspora-kirkene i Norden og Øst-Europa.

Opplysninger som selvsagt er gledelige, men som vel også bør vekke til ettertanke?

Refleksjoner

Listen over Den nordiske bispekonferanses arbeidsområder og plikter og faktiske inn-

Over 1 million barn dør av malaria i Afrika hvert år

Hvert år dør mer enn én million barn av malaria på det afrikanske kontinentet.

Under et seminar som Kenyas forening for barnesykdommer nylig holdt i Nairobi, kom det frem at barn i de fleste afrikanske land trues av malaria, særlig fordi malaria-parasitten nå for en stor del er blitt motstands-dyktige mot de tradisjonelle medisinene.

NØP/APS

18

sats er lang, meget lengre enn denne oversikt viser. I sine sluttbemerkninger stiller likevel biskop Gran det spørsmål noen hver av oss kanskje stiller når katolsk innsats er redusert til møtereferat og årsrapport - eller, som her, et upretensiøst jubileumsskrift: Var det alt som ble utrettet? Står de påviselige resultater i forhold til innsatsen? «Også biskopene har stillet seg dette spørsmål fra tid til annen,» skriver biskop Gran og fortsetter: «Men siden bispekonferansene er her for å bli, er spørsmålet ikke om de skal eksistere, men hvordan de kan fungere på best mulig måte. Det er tidligere anført at selve det å møtes regelmessig for å diskutere sentrale kirkelige anliggender, er verdifullt for biskopene selv, og derfor viktig også der de påviselige resultater ikke er så imponerende. Når man leser gjennom konferansens pressemeldinger, finner man også plenumsmøter med 'lav profil' hvor megen tid gikk med til spørsmål med liten eller ingen direkte forbindelse til de 'lokale' saker. Biskopene føler selv av og til et ubehag ved dette. Men - her er det viktig å huske på at dette er den nye måten Verdenskirken langsomt lærer å fungere på,

Verdensunionen av katolske kvinneorganisasjoner 75 år

I våres kunne Verdensunionen av Katolske Kvinneorganisasjoner se tilbake på 75 års virke. Anslagsvis 30 millioner kvinner fordelt på 106 medlemsorganisasjoner fra 48 land står tilsluttet Verdensforbundet. Blant disse er også NKKF - Norges Katolske Kvinneforbund.

Siden 1947 har Verdensunionen hatt

og skal den lære, må hver enkelt bispekonferanse gjøre sitt beste. For den enkelte biskop betyr det å møtes en hjelp - på så mange måter. En biskop fører ofte et ensomt liv - mange ansvarsfulle avgjørelser må til slutt tas av ham alene. Samarbeid med andre biskoper kan hjelpe ham ut av den isolasjon han kan ha 'glidd' inn i uten å ville det. Kollegialitet er en ny verdi for biskopene - sprunget ut av Det annet Vatikankonsil . . . Biskopene er seg svært bevisst at de handler i fellesskap. Det hender at det må utvises adskillig tålmodighet under arbeidet mot felles løsninger. Men - som vi alle vet - er en slik fremgangsmåte en lærerik prosess. Den nordiske bispekonferanse er viktig - ikke så meget på grunn av de enkeltresultater den kan fremvise, men på grunn av hele summen av sitt virke.»

Biskop Grans oversikt unngår all retorikk og alle festtaleord. Vi - leserne - må få lov til å sette navn på det som ligger bak «denne kanskje ikke så spennende oversikt», som biskop Gran kaller den, og vår bispekonferanses virke i det hele: stor og ekte pastoral omsorg for den hjord våre biskoper er kalt til å tjene.

rådgivende status ved en rekke av FNs kommisjoner, den har også vært aktivt med i økumenisk arbeid og har regelmessig kontakt med de forskjellige pavelige kommisjoner. President i jubileumsåret er Betty Aitken fra Kanada - hun var NKKFs gjest sist høst i forbindelse med forbundets 60-års jubileum. Også Danmarks Katolske Kvinneforbund runder år i år - 60 års merket ble nådd nå i våres.

Svein Åtland:

Hvit kirkeleder refser de hvite

Beyers Naude (70), - biskop Desmond Tutus etterfølger som generalsekretær i Det sør-afrikanske kirkerådet (SACC) - av mange betegnet som Sør-Afrikas Andrej Sakharov, har nylig besøkt Norge.

Historien om Beyers Naude er historien om boer-presten som var på god vei til å bli leder i den hvite boerkirken, men som et par skritt fra toppen brøt over tuert og offentlig kalte boerkirkens forhold til de svarte for ukristelig og umoralsk. Det er historien om det betrodde medlem av den hemmelige organisasjonen «Afrikaner Broederbond», som hadde gode muligheter til å bli Sør-Afrikas statsminister, men som i stedet ble bannlyst av myndighetene og satt i husarrest i sju år. Noen måneder etter at bannlysningen uventet ble opphevet i september i fjor, tok Naude over som leder i SACC da biskop Tutu ble anglikansk biskop i Johannesburg . . .

Den lange husarresten har ikke bidratt til å avdempe Beyers Naudes kritikk av rase-skillepolitikken i sitt hjemland. Han er like frittalende og kompromissløs som før.

- Frykter du for at du vil bli bannlyst igjen eller at Det sør-afrikanske kirkerådet vil bli det?

- Det er naturligvis mulighet for det. Regjeringen kan bannlyse hvem den vil. Det har ikke manglet på råd fra venner om at jeg bør ta det roligere. Når det gjelder Det sør-afrikanske kirkeråd, tror jeg ikke at regjeringen vil bannlyse det. Det ville ikke løse noen problemer for myndigheten, og det ville fjerne et av de siste elementer av forsoning i Sør-Afrika. En bannlysning ville også være et signal til det svarte samfunnet om at den bruk av fredelige midler som kirkerådet alltid har stått for, nå er ubrukelig, sier Naude.

ARBEIDERBLADET

UKJ

Kjemp med annet enn våpen!
 «Fred og frihet kan aldri vinnes med vold»,
 sier malerinnen Bente Fønnebo som i en år-
 rekke har vært aktiv i fredsbevegelsen. «Vi
 kan kjempe sammen med frigjøringsbeve-
 gelser med annet enn våpen. Kroppen min
 kan jeg bruke til å gå sammen med de
 undertrykte i Mellom-Amerika i Solidaritets-
 marsjen til høsten. Evnene mine kan jeg

bruke til å male fred. Og stemmen min kan
 jeg benytte til å protestere mot urett. Disse
 våpnene gir langt bedre effekt på sikt enn å
 drepe medmennesker . . .

Dypest sett har jeg opplevd at du og jeg
 også må forandres om verdens opprust-
 ningsvanvidd skal stoppes. Det handler like
 mye om nedrustning inne i oss og åpenhet
 for nye veier i vårt indre . . . Fredsmarsjene

var fruktbare. De ga erfaringer, og de var et
 tegn på leting etter nye veier. Om ikke freds-
 marsjene har maktet å forandre verden, så
 forandret de kanskje menneskene som deltok
 og åpnet for nye vennskap over landegren-
 sene. Dessuten viste de at det er mulig for
 mennesker på tvers av alder, kjønn og na-
 sjonalitet å samarbeide om felles mål.»

FOLKEVETT

Atombombedikt og barnerim

19

Det er kommet en liten bok av
 Tore Albert Ringard, på eget
 forlag. Den heter kort og godt:
 «Dikt og småskrifter». De fleste
 av diktene er allerede kjent av
 mange sørlendinger, fordi lo-
 kalavisen AGDER i Flekke-
 fjord gjennom sin lyrikkpre-
 sentasjon når adskillige tusen
 lesere.

Boken burde interessere ka-
 tolikker, fordi den er et opprør
 mot den selv gode lokalkristen-
 dom slik mange opplever den.
 Samtidig er det personlige en-
 gasjement så pågående at lese-
 ren må stanse opp. Her er en
 kjærlighet til det ekte og en fo-
 rakt for det bevisstløse, som er
 utenom det vanlige. Noen av
 stykkene er samtidig selvopp-
 levde og tidløse legender.

Bare ett bilde: Forfatteren
 finner «Satan» i veikanten.
 Ved siden av dette nylig av-
 døde skarn sitter det allerede
 en person. Den ukjente viser
 ømhet for lasaronen, stryker
 ham over håret og ber. Det vi-
 ser seg å være Jesus Kristus.
 «Kunne han ikke nå gamle 'Sa-
 tan' i dette liv, ville han iallfall
 hjelpe ham i det neste».

Tore Albert Ringard:
 «Dikt og småstykker»
 1985

(Kan bestilles gjennom St. Olav
 Bokhandel - pris kr. 30,-

Gutten min spør

Hører du vårfuglen synge, min sønn
 i treet der henne

Kommer bomben snart far?

Ser du solen på himmelen
 skinne og brenne

Kommer bomben snart, far?

Ser du blomstene, blomstene
 spire og gro

Kommer bomben snart, far?

Ser du Gud i det høye
 smile til jord

Kommer bomben snart, far?

Tore Albert Ringard

Mozart goes Rome

Etter ca. 200 år med avvising fra Vatikanet vil Wolfgang Amadeus Mozarts musikk endelig bli fremført i Peterskirken. Det skjer den 29. juni under pavens «årvåkenhet» og i nærvær av 10.000 andre tilhørere. Paven har invitert Wiens filharmoniske orkester

under ledelse av Herbert von Karajan til å fremføre Kroningsmessen som Mozart komponerte da han var 23 år gammel.

Mozart var katolikk, men ble frimurer før sin død i 1791, og det var i strid med kirkenes lover. Til nå har de fleste paver funnet Mozarts komposisjoner noe frivole og lettsindige, heter det i Catholic Herald.

Paven om enhet

Paven uttalte nylig til delegater fra 63 nasjonale bispekonferanser og observatører fra Kirkenes Verdensråd at enhet med andre kristne kirker er et vesentlig mål for den katolske kirke. Men, sa paven, kirken kan ikke modifisere eller relativisere sin lære for enhetens sak. Den katolske kirke må være det sentrale referansepunkt for alle kristne.

CATHOLIC HERALD

20

Grand Prix - Post Festum

Å kommentere Grand Prix-finalen er neppe noen sentral oppgave for St. Olav.

Men også vi hører til dem som ikke helt kan unngå å bli revet med.

Men som heller ikke kan la være å forundres over det voldsomme engasjement dette showet forårsaker - både før, under og ikke minst etter (lenge etter!) selve forestillingen.

Under tittelen «Grand Prix i norske hjerter» har Jo Ørjasæter i Nationen noen funderinger i anledning den norske seieren - over hva grunnen kan være til et så glødende engasjement.

Vi bringer her noen av funderingene videre - post festum.

«... Ja, hvorfor skulle vi ikke vinne, i den totale likegyldighet - musikalsk sett - som Melodi Grand Prix-konkurransen alltid har vært, og ikke mindre nå enn tidligere år... Men hvorfor vi vant, skal jeg ikke

kunne si, og knapt noen annen heller. Jentene var ikke særskilt gode til å synge, og ikke var det mye ved det de sang...

Derimot: Det fins en god grunn til å unne jentene - og oss - seieren, en svært god grunn til å glede seg: De plasserte Grand Prix-konkurransen på det nivå hvor den hører hjemme og kunne ha sin berettigelse, om den ikke var blitt så overdimensjonert: Som spontan moro, ren og skjær gøy. I velgjørende kontrast til all den pompøse stivsminkede ubehjelpelighet som ellers setter et så sterkt preg på denne kavalkade av popartister...

Godt informerte kolleger forteller at ute i Europa er interessen for dette årlige showet laber - og avtar for hvert år. Snart blir det kanhende slutt på det. Så får vi sitte der med vår voldsomme Grand Prix-interesse. Eventuelt kan vi, siden svenskene deler ihvertfall litt av vår lidenskap, arrangere en liten årlig svensk-norsk konkurranse over skigarden til erstatning.

Hva kan grunnen være til at vi er så glødende i denne saken, og aldeles elleville når vi vinner? Vi kan ihvertfall stille spørsmålet, selv om det ikke er

stort håp om å finne dekkende svar.

Har det noe å gjøre med vår veslebrorholdning til omverdenen, at det er så kort tid siden vi begynte å grave oss ut av grendeisolasjonen at vi er henrykte over å få være med i det hele tatt, og dessto mer når det slumper til at vi blir best i verden i annet enn damelangrenn. Altså et av de mer uskyldige utslag av vår sosiale usikkerhet som nasjon betraktet... et utslag av vår store uskyld, vår totale mangel på blaserthet? I så fall trenger vi ikke skamme oss så svært. I hvert fall ikke når den prestasjonen vi jubler over i seg selv var - ja, så spontan og ublasert som et kalveslepp om våren.» ●

Erkebiskop saksøker ministre
Erkebiskopen av Durban, Denis Hurley, vil gå til domstolene med sin anklage mot høyere embedsmenn i Sør-Afrika etter en rettsak i februar i år der anklagen mot hans virksomhet ble frafalt. Erkebiskop Hurley er leder for Den sør-afrikanske katolske bispekonferanse.

CATHOLIC HERALD

Musica Sacra

lyder navnet på en sammenslutning av kirkesmusikk-interesserte som går aktivt inn for en fornyelse av musikken i Den norske kirke. Musica Sacra, som ble stiftet i 1952, har som formål «å arbeide for orgelbevegelsen, den gregorianske tidebønnen og den rytmiske koralen». Sentralt i Musica Sacra's arbeid

er de årlige sommerkursene, i år avvikles det 28. i rekken (5.-12. august).

Årsberetningen for 1984 kan berette om et sterkt ønske om «å få utgitt egne norske tidebønnhefter, likeså å få istand mer organisert instruksjon i gregoriansk sangpraksis, f.eks. gjennom bokmaterieell og kurs.»

Fredelig opprustning på Mariaholm

Det har vært usedvanlig travelt på Mariaholm - Oslo Bispedømmes skolesenter ved Øyeren - sist vinter: der er bygget på og forbedret. En ny peisestue er bygget i flukt med den gamle, en mindre stue er kommet til i underetasjen, vindeltrappen som var litt av en flaskehals og et hinder, er erstattet av ny bred trapp, og sanitærforholdene i hovedhuset er blitt forbedret i vesentlig grad.

Bakgrunnen for denne fredelige opprustning er ønsket om å kunne gi et bedre tilbud til de forskjellige brukergrupper og utnytte stedets kapasitet bedre. «Nå

kan vi ta imot to større grupper på samme tid og tilby hver gruppe gode oppholdsrom og bedre grupperom», sier Mariaholms bestyrer John Golding. «Små grupper på 5-8 personer kan vi lett passe inne blant andre gjester. I tillegg kan vi tilby smågruppene et «stell-deg-selv-oppbygg» hvor de kan benytte betjeningsboligen som ofte har stått tom.»

Tilbygget på Mariaholm ble innviet av biskop Gerhard Schwenzer i våres, og mange har allerede hatt gleden av å bruke de nye trivelige rom. En hektisk

sommersesong står for døren, men bestyrerparet John og Elisabeth Golding håper på invasjon av nye grupper - katolikker og ikke katolikker - utover sommeren og høsten i tillegg til de «gamle» trofaste brukere.

For den som ikke måtte kjenne Mariaholm: i tillegg til skog og vann rundt, har stedet et vakkert og særpreget kapell. Og en siste ting: er man gjest på Mariaholm, trenger man ingen vekkeklokke: - der begynner dagen med kirkeklokkeklang.

Katolsk lokalpresse jubilerer

Stadig flere katolske menigheter har fått sin egen lille publikasjon - et opplysende bindeledd mellom menighetens medlemmer. Bak disse ark og blad ligger det meget mer arbeid enn det relativt beskjedne format gir inntrykk av. Og arbeidet utføres av ildsjeler i fritiden.

St. Olav har registrert at i hvert fall to slike menighetsblad feirer 10-års jubileum i år: «Forum» for Asker og Bærum menighet og «Søndagsbladet» for Trondheim, og som også sendes til de fire andre menighetene i Trondheim stift - Levanger, Kristiansund, Molde og Ålesund.

Begge bladene koster på seg litt ekstra i anledning jubileet. Forum stiller med nyansatt tegner - Dortje

Plagge - som har en blyant og en strek noen hver kunne ønske seg å ha - eller i hvert fall låne! Og Søndagsbladet overgår seg selv både i format og innhold. Tidligere redaktører mimrer fra dengang redaksjonsarbeidet «mest bestod i kamp med en gjenstridig stensilmaskin» og frem til det tekniske vidunder som nylig har erstattet det gamle treskeverket: ny kopieringsmaskin! Nok et eksempel på at vitenskapelige landevinninger kan utnyttes i troens tjeneste.

Ellers inneholder bladet også en åpenhjertig betroelse fra en tidligere redaktør som sier at hun «stjal forsider til bladet med suveren forakt for åndsverkloven». Akkurat på det

feltet har vel flere av oss en viss syndig erfaring, - dog er der visse formildende omstendigheter ved disse tyveriene: de kan vel nærmest betegnes som anvendt åndsliv - til beste for både ånden og livet . . .

Til sist et lite poeng ved menighetsbladene som de norskfødte blant oss kanskje ikke har tenkt på, men som Jeanne Eirheim, redaktør av Søndagsbladet fra 1976-78 setter i klartekst: «For meg som utlending var Søndagsbladet blitt en nødvendighet. Før det kom igang, var kunngjøringene fra alteret en tåke av ord; bare halvparten av dem kunne jeg forstå, bare fjerdedelen fordøye. Søndagsbladet var min vei inn i menighetslivet.»

Israelsk statsborgerskap - post mortem

Israel har posthumt gitt de seks millioner jøder som omkom i nazistenes holocaust israelsk statsborgerskap. «På 40-årsdagen for Nazi-Tysklands nederlag har staten Israel besluttet å gi våre seks millioner brødre som ble utryddet, israelsk statsborgerskap», ut-

talte undervisningsminister Yitzhak Navon . . .

Erklæringen gir også æres-statsborgerskap til ikke-jøder som hjalp jøder unna nazistenes terror. Det er ikke umiddelbart klart om denne bestemmelsen vil ha praktiske konsekvenser for personer som eventuelt ønsker å bosette seg i Israel.

NATIONEN

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

22 Den nordiske bispekonferanses vårmøte

I mai var Den nordiske bispekonferanse samlet til plenumsmøte i Vadstena. Under møtet ble 25-årsdagen for konferansens opprettelse markert i nærvær bl.a. av den apostoliske nuntius for Skandinavia, Luigi Bellotti, og biskop Suhr, tidligere biskop av København og konferansens første formann.

Hovedtemaene under møtet var forberedelsene til den ekstra-ordinære bispesynode til høsten og vurdering av «omrisset» for synoden 1987 om legfolkets kall og tjeneste.

Moderne genetikk og de moralteologiske problemer utviklingen på dette området byr på, stod også på sakslisten.

Videre diskuterte man planene for et svensk kurs for vordende prestestudenter, og man tok også for seg utdanningsmulighetene for det stigende antall nordiske prestestuderende.

og biskop Brandenburg avla rapporter om samarbeidet med henholdsvis Rådet for Den europeiske bispekon-

feranse, Sekretariatet for de ikke-troende og Den europeiske konferanse av protestantiske kirker.

Nordisk katolsk utviklingshjelp, som drives av bispedømmene i fellesskap, ble diskutert - arbeidet her viser økt bistand fra nordiske katolikker til nødlidende i andre land. Det nyopprettede polske landbruksfond er et tiltak man evt. kan støtte i fremtiden.

De forskjellige rapporter fra «pastoralfrenten» viser at det er til dels store vanskeligheter med å integrere innvandrere og flyktninger i de ulike deler av det kirkelige arbeidet.

Tallet på prester synes å ha stabilisert seg, og tallet på prestestudenter stiger langsomt, mens man kunne ønske større tilvekst til de kvinnelige ordener.

«Intens og givende økumenisk samtale» med den lutherske biskop Martin Lønnebo av Linköping stod også på programmet, - og ved denne anledning var også fransiskanerne i Linköping til stede.

Biskopene fortsatte arbeidet med tillempeing av den nye kirkeretten. Nye abstinens-bestemmelser - med virkning fra 1. adventssøndag 1985 (forutsatt at Roma godkjenner dem) - skal avløse de gamle bestemmelser fra 1967. De nye bestemmelser understreker forpliktelsen til å overholde fredagsbudet, men setter ellers opp flere former for abstinens «til fritt valg»: man kan la være å spise kjøtt eller evt. andre matsorter, la være å drikke alkohol, la være å røke eller gi avkall på andre fornøyelser. Videre nevnes mer bevisst bønn, sterkere deltagelse i messer, tilbedelse eller korsvei, og det oppfordres til spesiell innsats for de fattige, syke, ensomme og gamle.

Bispekonferansen rettet en appell - på vegne av katolikker fra Sri Lanka som nå bor i de nordiske land - til regjeringssjefene i India og Sri Lanka om å sørge for at menneskerettighetene ikke krenkes under den pågående konflikt mellom tamiler og singhalesere.

Caritas trenger støtte

Caritas Norge har sendt ut sin årsrapport for 1984 - det er lesning som vekker både glede og ettertanke.

Glede - fordi det ydes effektiv hjelp til så mange nødlidende og til nyttige prosjekter: forsendelse av det verdifulle kosttilskuddet fiskeproteinkonsentrat til India og til en rekke land i Afrika, brønnboring på Filipinene, boliglån til slumbeboere i Karachi, hjelp til de tørkerammede i Afrika,

støtte til moder Teresas arbeid - for å nevne noen.

Ettertanke - fordi vi vet at behovet for hjelp er så stort, og forskjellen mellom «dem» og oss er så enorm at den blir en anklage . . .

Ettertanke - også fordi det siste år ble skåret ned på de offentlige tilskudd Caritas trenger så sårt i sitt bokstavelig talt livsviktige arbeid.

For de fleste av oss her i Norge står

ferie og gode dager for døren - for størstedelen av verdens mennesker er det fattigdom og nød som står for døren, eller allerede er kommet over dørstokken.

Mange av oss burde ha råd til å gi av våre «is- og feriepengen» til dem som mangler nær sagt alt.

Vi kan greie oss med litt mindre - de kan det ikke.

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

RENÉ OG
HÉLÈNE BIRKELAND

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

Liturgisk kalender

23

JUNI

23. *12. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 4)
Job 38, 1.8-11. 2. Kor. 5, 14-17.
Mk. 4, 35-40
Johannes Døperens fødsel
23. *Vigiliemesse*
Jer. 1, 4-10. 1. Pet. 1, 8-12.
Lk. 1, 5-17
24. *Dagsmesse*
Jes. 49, 1-6. Ap. Gj. 13, 22-26.
Lk. 1, 57-66. 80.
25. Ferial. 1. Mos. 13, 2.5-18.
Mt. 7, 6.12-14.
26. Ferial. 1. Mos. 15, 1-12. 17-18.
Mt. 7, 15-20.
27. Ferial el. Kyrillos av Alexandria,
biskop og kirkelærer.
1. Mos. 16, 1-12. 15-16. Mt. 7,
21-29.
28. Ireneus, biskop og martyr.
1. Mos. 17, 1.9-10. 15-22.
Mt. 8, 1-4.
Peter og Paulus, apostler.
28. *Vigiliemesse*
Ap. Gj. 3, 1-10. Gal. 1, 11-20.
Joh. 21, 15-19.
29. *Dagsmesse*
Ap. Gj. 12, 1-11. 2. Tim. 4, 6-8.
17-18. Mt. 16, 13-19.
30. *13. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 1)
Visd. 1, 13-15; 2, 23-25. 2. Kor. 8,
7-9. 13-15. Mk. 5, 21-43 (el.
21-24. 35 b-43)
(Kirkens første martyrer i Roma
feires ikke)

JULI

1. Ferial. 1. Mos. 18,16-33.
Mt. 8, 18-22
2. Ferial. 1. Mos. 19, 15-29.
Mt. 8, 23-27.
3. *Thomas, apostel.*
Efes. 2, 19-22. Joh. 20, 24-29.
4. Ferial el. Elisabeth av Portugal.
1. Mos. 22, 1-19. Mt. 9, 1-8.
5. Ferial el. Antonius Maria
Zaccaria, prest.
1. Mos. 23, 1-4.19; 24, 1-8. 62-67.
Mt. 9, 9-13.
6. Ferial el. Maria Goretti, jomfru
og martyr, el. Marias lørdags-
messe.
1. Mos. 27, 1-5. 15-29.
Mt. 9, 14-17.
7. *14. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 2)
Esek. 2, 1-5. 2. Kor. 12, 7-10.
Mk. 6, 1-6.
8. Ferial el. Sunniva og hennes
ledsagere, martyrer
1. Mos. 28, 10-22a. Mt. 9, 18-26.
9. Ferial. 1. Mos. 32, 22-32.
Mt. 9, 32-38.
10. Knut martyr, Danmarks
vernehelgen.
1. Mos. 41, 55-57; 42, 5-7a.
17-24a. Mt. 10, 1-7.
11. *Benedikt, abbed, Europas
vernehelgen*
Ordspr. 2, 1-9. Mt. 19, 27-29.
12. Ferial. 1. Mos. 46, 1-7. 28-30.
Mt. 10, 16-23.
13. Ferial el. Henrik el. Marias
lørdagsmesse.
1. Mos. 49, 29-33; 50, 15-26a.
Mt. 10, 24-33.
14. *15. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 3)
Amos 7, 12-15. Efes. 1, 3-14.
Mk. 6, 7-13.
(Camillus av Lellis, prest, feries
ikke)
15. Bonaventura, biskop og
kirkelærer, el. Svithun, biskop.
2. Mos. 1, 8-14. 22.
Mt. 10, 34-11, 1.
16. Ferial. 2. Mos. 1-15a.
Mt. 11, 20-24.
el. Jomfru Maria av Karmel-
berget.
Sak. 2, 14-17. Mt. 12, 46-50.
17. Ferial. 2. Mos. 3, 1-6. 9-12.
Mt. 11, 25-27.
18. Ferial. 2. Mos. 3, 13-20. Mt. 11,
28-30.
19. Ferial. 2. Mos. 11, 10-12., 14.
Mt. 12, 1-8.
20. Thorlák, biskop, Islands
vernehelgen.
2. Mos. 12, 37-42. Mt. 12, 14-21.
21. *16. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 4)
Jer. 23, 1-6. Efes. 2, 13-18.
Mk. 6, 30-34.
(Laurentius av Brindisi, prest og
kirkelærer, feires ikke)
22. Maria Magdalena. Høysangen 3,
1-4a el. 2. Kor. 5, 14-17. Joh. 20,
1.11.-18.
23. Birgitta, nonne.
2. Mos. 14, 21-15, 1. Mt. 12,
46-50.
24. Ferial. 2. Mos. 16, 1-5. 9-15.
Mt. 13, 1-9.
25. *Jakob, apostel.*
2. Kor. 4, 7-15. Mt. 20, 20-28.
26. Joakim og Anna, Jomfru Marias
foreldre.
2. Mos. 20, 1-17. Mt. 13, 18-23.
el. Jesu Sirak 44, 1.10-15. Mt. 13,
16-17.

Har De sett ham før - denne gråtende St. Olav? Da hører De til de abonnenter som for en tid tilbake ble bedt om å betale forfalt abonnementskontingent for 1983 og 84. Mange har betalt, men det gjenstår fremdeles en del . . . Som de fleste norske tidsskrifter sliter også St. Olav med økonomien, men dersom vi får inn ALLE utestående fordringer - også de for 1985 - ville det monne godt i kassen!

Vennlig hilsen «St. Olav»

27. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
2. Mos. 24, 3-8. Mt. 13, 24-30.
28. *Olav, martyr, Norges vernehelgen*
(Norske Tidebønner Uke 1)
Visdom 10,10-14, Jak. 1, 2-4.12
Mt. 16, 24-28.
29. Marta. 1. Joh. 4, 4-16. Joh. 11,
19-27 el. Lk. 10, 38-42.
30. Ferial el. Peter Krysolg, biskop
og kirkelærer.
2. Mos. 33, 7-11; 34, 5b-9. 28.
Mt. 13, 36-43.
31. Ignatius av Loyola, prest.
2. Mos. 34, 29-35. Mt. 13, 44-46.
7. Ferial el. Sixtus II, pave og hans
ledsagere, martyrer, el. Cajetan,
prest.
4. Mos. 13, 2-3a. 26-14. 1. 26-29.
34-35. Mt. 15, 21-28.
8. Dominikus, prest.
4. Mos. 20, 1-13. Mt. 16, 13-23.
9. Ferial. 5. Mos. 4, 32-40. Mt. 16,
24-28.
10. *Laurentius*, diakon og martyr.
2. Kor. 9, 6-10. Joh. 12, 24-26.
11. *19. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 3)
1. Kong. 19, 4-8. Efes. 4, 30-5, 2.
Joh. 6, 41-52.
(Klara, jomfru, feires ikke)
12. Ferial. 5. Mos. 10, 12-22.
Mt. 17, 22-27.
13. Ferial el. Pontian, pave, og
Hippolyt, prest, martyrer.
5. Mos. 31, 1-8. Mt. 18, 1-5. 10.
12-14.
14. Ferial. 5. Mos. 34, 1-12.
Mt. 18, 15-20.
15. Ferial. Jos. 3, 7-10a. 11. 13-17.
Mt. 18, 21-19, 1.
16. Ferial el. Stefan av Ungarn.
Jos. 24, 1-13. Mt. 19, 3-12.
17. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Jos. 24, 14-29. Mt. 19, 13-15.
18. *Jomfru Marias opptagelse i himmelen.*
1. Krøn. 15, 3-4. 15-16; 16, 1-2.
1. Kor. 15, 54-57. Lk. 11, 27-28.
19. *20. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 4)
Ferial el. Johannes Eudes, prest.
Domm. 2, 11-19. Mt. 19, 16-22.
20. Bernhard av Clairvaux, abbed
og kirkelærer.
Domm. 6, 11-24a. Mt. 19, 23-30.
21. Pius X., pave.
Domm. 9, 6-15. Mt. 20, 1-16a.
22. Jomfru Marias dronning-
verdighet.
Jes. 9, 1-6. Lk. 1, 26-38.
23. Ferial el. Rosa av Lima, jomfru.
Ruth 1, 1. 3-6. 14b-16. 22.
Mt. 22, 34-40.
24. *Bartolomeus*, apostel.
Joh. Åp. 21, 9b-14. Joh. 1, 45-51.
25. *21. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 1)
Jos. 24, 1-2a. 15-18. Efes 5, 21-32.
Joh. 6, 61-70.
(Ludvig av Frankrike og Josef av
Calasanz, prest, feires ikke)
26. Ferial. 1. Tess. 1, 1-5. 8b-10.
Mt. 23, 13-22.
27. Monika, Augustins mor.
1. Tess. 2, 1-8. Mt. 23, 23-26.
28. Augustin, biskop og kirkelærer.
1. Tess. 2, 9-13. Mt. 23, 27-32.
29. Johannes Døperens martyrdød.
Jer. 1, 17-19. Mk. 6, 17-29.
30. Ferial. 1. Tess. 4, 1-8. Mt. 25,
1-13.
31. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
1. Tess. 4, 9-11. Mt. 25, 14-30.

AUGUST

1. Alfonso Maria de Liguori,
biskop og kirkelærer.
2. Mos. 40, 14-19. 32-36.
Mt. 13, 47-53.
2. Ferial el. Eusebius av Vercelli,
biskop.
3. Mos. 23, 1.4-11. 15-16. 27.
34b-37. Mt. 13, 54-58.
3. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
3. Mos. 25, 1. 8-17. Mt. 14, 1-12.
4. *18. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 2)
2. Mos. 16, 2-4. 12-15. Efes. 4, 17,
20-24. Joh. 6, 24-35.
(Johannes Maria Vianney, prest,
feires ikke)
5. Ferial. 4. Mos. 11, 4b-15.
Mt. 14, 13-21.
el. Vigselsfest for basilikaen
Santa Maria Maggiore i Roma.
Joh. Åp. 21, 1-5a. Lk. 11, 27-28.
6. *Herrens forklarelse.*
Dan. 7, 9-10. 13-14. el. 2. Pet. 1,
16-19. Mk. 9, 2-10.

For gudstjenester
i ferietiden
kontakt
den enkelte kirke

R.I.P.
Vår kjære
SØSTER CLEMENTINE ELSBECKER
døde i Oslo den 31.05.1985
i en alder av 88 år,
etter 63 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.
ST. JOSEPHSØSTRENE

Neste nummer utgis 26. august. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarlig redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

BENYTT FERIEEN TIL Å LESE
de bøkene du ellers ikke har
tid å lese -
OG HØRE DEN MUSIKKEN
du ikke har hatt ro til å nyte!
KOM OG SE VÅRT UTVALG.
BØKER, PLATER OG
KASSETTER, KORS, IKONER.
Vi har mange gode tilbud før
ferien.

Er du på ferie i Oslo, så
benytt sjansen til et besøk.

I tiden fra
24. juni til 11. august
holder vi åpent 10—16,
lørdager: 10—13

mandag og fredag 9-16
tirsd. onsd. torsdag 9-17
lørdager 9.30-13.30

telefon (02) 20 72 48

WEEKEND PÅ MARIAHOLM

Det katekistiske senter arrangerer weekend for kateketer og andre
interesserte 24.—25. august 1985

Tema: KATEKESE I UNGDOMSÅRENE.

Innleder Pater Knut W Ruyter OFM

Nærmere opplysninger og påmelding til
Det katekistiske senter, Akersvn. 14, 0177 Oslo 1, tlf. (02) 20 72 48.

FORBEHOLDNINGSAKTIESELSKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4
Tlf. 15 34 82

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen & Søn

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Blikk på tiden

Toll og tull

Overskriften leder tankene mot svenskegrensen. På den andre siden av Kjølen heter toll som kjent tull. Men vi lar svensk tull ligge i denne omgang og holder oss blant våre egne skranker og tullebukker. Vi skal se litt på hvor mye tull man kan bli utsatt for her hjemme når man i borgerlig lydighet vil betale sin toll. Jeg vil fortelle en selvopplevet liten historie - og kan innledningsvis bare forsikre mine lesere om at den er sann i hver minste detalj.

For temmelig nøyaktig et år siden tilbrakte jeg en uke i Roma og benyttet da anledningen til å få sydd meg en slags vest med romersk krage, som katolske prester bruker til den sorte dressen når de skal være representativt antrukket. I Norge ville en slik skreddersydd anretning kostet en formue, rent bortsett fra at ingen norsk skredder ville vite hvordan den skulle lages. Hos Gammarelli i Roma, som for øvrig også er pavens skredder, er prestevester derimot en del av den daglige rutine og koster bare halvannet hundretusen lire . . .

Det er en sjelden og gammeldags nytelse å komme inn i en tradisjonsrik skredderforretning. Ikke minst gjelder dette hos Gammarelli, hvor veggene er fylt med hele rangstigen av geistlige stoffruller: hvitt til paven, rødt til kardinalene, fiolett til biskopene og sort til kirkenes store proletariat av prester.

Blant de mange sorte stoffer valgte jeg ett som kunne passe såvel under vår kjølige nordiske himmel som i våre overoppvarmede nordiske stuer. Selv de umuligste kompromisser kan ordnes hos skreddermester Gammarelli. Jeg ble

målt i alle retninger. Alt ble ordnet så høflig og grasiøst at det var en fryd. Noen dager senere - det var selve hjemreisedagen - skulle vesten prøves. Skredderen streket hvite krittstreker både her og der, men lovet at vesten skulle bli sendt til Norge innen to uker.

Han holdt sitt ord. To uker senere stod jeg foran informasjons-skranken i Oslos nye tollekspedisjon. I hånden hadde jeg den lille posttilsendte meldingen om at pakken lå og ventet på meg et eller annet sted i den enorme ekspedisjonshallen med de mange skranker og luker. Jeg følte meg allerede liten og betydningsløs som en hovedperson i et østeuropeisk teaterstykke, og bedre ble det ikke da damen bak informasjonsskranken gav meg et nummer: Værsgodt, sa hun og pekte på noen stolrekker. Der kunne jeg vente.

På de oppmarsjerte rekkene av plaststoler satt det allerede et par dusin mennesker. Tausheten var som i et krematorium. De stirret alle resignert på et punkt ute i løse luften. Så viste det seg at det ned fra taket hang en liten skjerm med et digitaltall som skiftet like langsomt som tollvesenets fingre og hoder arbeidet. Det var svært langsomt. Etter hvert som tiden gikk, fikk jeg en stadig større forkjærlighet for det svenske ordet for toll . . .

Men se, der kom sannelig mitt nummer så ganske ufortjent på skjermen; jeg hadde tross alt bare ventet noe over en time på min lille romerske vest. Først fikk jeg utlevert noen papirer i én luke. I den neste fikk jeg selve pakken, med beskjed om å gå til luke 21 for fortolling. Der satt det en ung mann og så meget skeptisk både på meg og mine papirer.

— «Hva inneholder pakken?» For å være på høyde med hans uhøflighet fikk jeg lyst til å si at den var full av heroin, men det ble til at jeg i all ydmykhet nevnte min prestelige vest.

— «Altså klær!» fastslo tolleren, og så ut som han hentydet til en eller annen forbrytelse jeg allerede hadde begått eller ville komme til å begå.

— «Prestedrakt,» se jeg, «slikt finnes ikke i Norge.»

Men klær var klær. Han regnet ut at de 150 000 lire var 691 kroner, og dermed kunne jeg ikke få pakken utlevert. Normal toll ville være ca. 300 kroner, men jeg fikk ikke min vest uansett hvor mye jeg betalte. Det var nemlig bare tillatt å innføre klær for 500 kroner til Norge. Min vest var verd 191 kroner for mye. Jeg måtte søke Handelsdepartementet om lisens til å føre den inn og bære den lovlig innenfor landets grenser. I ånden så jeg for meg nye skranker og ventestoler av plast, nye skjemaer, ny uhøflighet, og lang, lang tid.

— «Send pakken tilbake til Italia,» sa jeg.

Det var en replikk som skapte lange ansikter i flere av de nærmeste skranker, hvor man av ren ørkesløshet hadde lyttet til min diskusjon med den unge tolleren. Selv ble han nesten underdanig og fant straks et sted i papirene hvor jeg skulle skrive *Nektet mottatt*, dato og navn.

Så gikk jeg hjem og ringte til min romerske forretning. Noen måneder senere var jeg igjen i Roma, og da jeg kom tilbake til Gardermoen, gikk jeg på grønt, iført min nye sorte vest. Min samvittighet var ved den anledning like uskyldig og hvit som det pavelige stoffet i hyllen hos skreddermester Gammarelli.

Pater Hilarion